

waterschapsbedrijf
 limburg

water. samen halen we er meer uit

Meerjarenraming
2021-2025-2030
Begroting 2021
CONCEPT

Maria Theresialaan 99
Postbus 1315
6040 KH ROERMOND

T +31 (0)88 842 00 00
E info@wbl.nl
I wbl.nl

Vastgesteld d.d. xx juli 2020
Door Algemeen Bestuur WBL

Sharepoint-nr.:
2020-

Inhoud

1	INLEIDING	5
2	BESTUURLIJKE RANDVOORWAARDEN	7
2.1	INPUT VOOR STRATEGISCH KADER MJR 2021-2030 en Begroting 2021	7
2.2	STRATEGISCH KADER MJR 2021-2030 en Begroting 2021	7
2.2.1	Missie, Visie, Ambitie	7
2.2.2	Strategische thema's	7
2.2.3	Kritieke succesfactoren	9
2.3	Van taakgericht werken naar procesgericht werken	10
2.4	Organogram	10
3	RELEVANTE EXTERNE ONTWIKKELINGEN	11
3.1	Kader Richtlijn Water	11
4	HET WATERSCHAPSBEDRIJF IN 2021-2025-2030	13
4.1	Strategisch THEMA: Schoon en ecologisch gezond water	13
4.1.1	Schoon en ecologisch gezond water: Wat willen we bereiken?	13
4.1.2	Schoon en ecologisch gezond water: Waar staan we nu?	14
4.1.3	Schoon en ecologisch gezond water: Wat gaan we doen?	14
4.2	Strategisch THEMA: Vergroten Duurzaamheid	15
4.2.1	Vergroten duurzaamheid: Wat willen we bereiken?	15
4.2.2	Vergroten duurzaamheid: Waar staan we nu?	16
4.2.3	Vergroten duurzaamheid: Wat gaan we doen?	17
4.3	Strategisch THEMA: Vergroten Maatschappelijke waarde	18
4.3.1	Vergroten maatschappelijke waarde: Wat willen we bereiken?	19
4.3.2	Vergroten maatschappelijke waarde: Waar staan we nu?	19
4.3.3	Vergroten maatschappelijke waarde: Wat gaan we doen?	19
5	FINANCIËLE GEVOLGEN UITVOEREND BELEID WBL	21
5.1	Exploitatiegevolgen 2021-2030	21
5.1.1	De netto kosten ten opzichte van de vorige MJR	21
5.1.2	Toelichting netto kosten ten opzichte van het referentiejaar 2011	22
5.1.3	Vergelijking landelijk van de kosten per v.e.	23
5.1.4	Toelichting netto kosten ten opzichte van vorige Meerjarenraming	24
5.2	Investerings 2021-2025-2030	28
5.3	Maatregelen Kader Richtlijn Water (KRW)	30
5.4	EMU-saldo	32
6	BESCHOUWING BIJ DE BEGROTING 2021	33
6.1	De ontwikkelingen sinds het begrotingsjaar 2020	33
6.2	Uitgangspunten en normen	35
6.3	Incidentele baten en lasten	35
6.4	Kostentoerekening	35
6.5	Onttrekkingen aan 'overige bestemmingsreserves' en voorzieningen	35
6.6	Waterschapsbelastingen	36
6.7	Reservepositie: het weerstandvermogen	36

6.8	Financiering	37
6.8.1	Treasury-paragraaf (financieringsparagraaf)	37
6.8.2	Risicoparagraaf	41
7	EXPLOITATIE-UITGAVEN MEERJARENRAMING NAAR BBP-OPZET _____	43
8	DE BEGROTING 2021 (NAAR KOSTENDRAGERS + NAAR KOSTENSOORTEN)_	45
8.1	De Begroting 2021 naar kostendragers	45
8.2	De Begroting 2021 + MJR naar kosten- en opbrengstsoorten	47
8.2.1	De Begroting 2021 + MJR naar kostensoorten	47
8.2.2	De Begroting 2021 + MJR naar opbrengstsoorten	48
8.3	Begroting 2021: de bijdrage van het Waterschap Limburg	48
9	BIJLAGEN MJR 2021-2025 EN BEGROTING 2021 _____	49
9.1	Bijlage 1: Opstelling naar sectoren van netto kosten en formatie	51
9.2	Bijlage 2: Rekenuitgangspunten MJR 2021-2030 en Begroting 2021	52
9.3	Bijlage 3: Staat van immateriële, materiële, financiële vaste activa en onderhanden werk	54
9.4	Bijlage 4: Staat van vaste schulden	55
9.5	Bijlage 5: Staat van reserves en voorzieningen	56
9.6	Bijlage 6: Berekening van het rente-omslagpercentage	57
9.7	Bijlage 7: Staat van personeelslasten	58
9.8	Bijlage 8: Kostenverdeelstaat met toelichting	59
9.9	Bijlage 9: Kosten, Baten en Netto kosten volgens MJR 2020-2024	62

1 Inleiding

Waterschapswet

Met betrekking tot de Meerjarenraming (MJR) is in de nota van toelichting op de waterschapswet het volgende opgenomen:

“In de besprekingen ter voorbereiding van en over de meerjarenraming geeft het algemeen bestuur het dagelijks bestuur de beleidsmatige en financiële kaders mee die gelden voor de uitwerking van het meerjarenbeleid voor het komende jaar”. Bij de toelichting op artikel 4.6 wordt dit nog eens benadrukt: “Voor de kaderstellende en beleidsbepalende functies van het algemeen bestuur is het jaarlijks ontwikkelen en bespreken van het meerjarig beleidskader essentieel”. Verder wordt hierbij het volgende aangegeven: “De MJR moet in beginsel structureel sluitend zijn, dat wil zeggen dat lasten en baten aan het einde van de meerjarenperiode in evenwicht moeten zijn”.

De MJR wordt behandeld voorafgaand aan de Begroting. Bij de begroting stelt het algemeen bestuur de kaders voor zowel het beleid als de financiën voor het komende jaar vast. Bij de behandeling van de begroting dient te worden aangegeven – in de situatie dat de MJR op een eerdere datum (bijv. in het voorjaar) behandeld wordt dan de begroting – welke van de gehanteerde normen en uitgangspunten in belangrijke mate afwijken van het voorafgaande begrotingsjaar én van de MJR.

Bij het Waterschapsbedrijf Limburg (WBL) worden MJR + Begroting gelijktijdig in het voorjaar behandeld; voor de beleids- en verantwoordingscyclus betekent dit dat een fysiek gescheiden document MJR en Begroting niet noodzakelijk is.

In deze opzet worden de beleidsmatige en financiële kaders voor de MJR door het Dagelijks Bestuur behandeld in december voorafgaand aan het jaar van het opstellen van de MJR en de Begroting.

De indeling van zowel de Meerjarenraming als de Begroting dient te voldoen aan de in de wetgeving opgenomen kaders, concreet: er dient een programmabegroting te worden opgesteld. Met het Algemeen Bestuur is afgestemd, dat de taakstelling WBL: “Zuiveren en verwerken van afvalwater” wordt uitgewerkt langs de vastgestelde strategische doelen en thema’s.

Functie van Meerjarenraming en Begroting

De meerjarenraming is gebaseerd op het beleid dat door het waterschap wordt gevoerd en de financiële gevolgen daarvan voor het waterschapsbedrijf, waaronder de lasten en baten van het bestaande en het nieuwe beleid.

De Begroting 2021 vormt de eerste jaarschijf van de meerjarenraming 2021-2025-2030. In de begroting wordt de uitvoering van het beleid, de doelstellingen en de daaraan verbonden kosten voor het desbetreffende jaar toegelicht. De functie van de Begroting is meerledig:

- Allocatiefunctie; toewijzen van middelen naar programma’s en kostensoorten;
- Autorisatiefunctie; door het vaststellen van de begroting wordt het Bestuur van het WBL gemachtigd om de opgenomen middelen conform de begroting in te zetten;
- Taakstellende functie; uitoefening van de aan het WBL opgedragen activiteiten moet binnen de vastgestelde begroting blijven;
- Beheersfunctie; tijdens het jaar, en aan het einde van het jaar via de jaarrekening, worden de werkelijke resultaten getoetst aan de in de begroting opgenomen middelen.

De Begroting 2021 van het WBL vormt input voor de bepaling van het tarief van de zuiveringsheffing voor het jaar 2021 door het Waterschap Limburg.

Inhoudelijk

In *hoofdstuk 2* worden de bestuurlijke randvoorwaarden weergegeven, bestaande uit de vastgestelde uitgangspunten voor meerjarenraming en begroting.

Tevens wordt in dit hoofdstuk het strategisch kader aangegeven en nader toegelicht.

Hoofdstuk 3 wordt aangegeven welke relevante externe ontwikkelingen van invloed zijn op deze MJR.

Hoofdstuk 4 bevat de uitvoering van het beleid naar de onderscheiden strategische doelen en thema's. Voor de overzichtelijkheid is bij de toelichtingen steeds hetzelfde stramien toegepast:

- wat willen we bereiken (= de doelstellingen, de beoogde effecten)
- waar staan we nu (= weergave van de huidige status)
- wat gaan we doen (= gerichte activiteiten om de beoogde effecten te realiseren).

Bij voorstellen gericht op realisatie van doelstellingen vanuit het Klimaatakkoord (met als pijlers energie, adaptatie, duurzaamheid) wordt als beoordelingskader gehanteerd dat realisatie minimaal kostenneutraal moet zijn ten opzichte van de vastgestelde Begroting / MJR alsook dat realisatie plaats vindt binnen de reguliere afschrijvingstermijnen WBL. Omtrent deze maatregelen zal het bestuur steeds geïnformeerd worden en zullen bestuursrelevante maatregelen steeds ter besluitvorming aan het bestuur worden voorgelegd.

Door deze handelwijze te kiezen kan worden voldaan aan de energie- en duurzaamheidsdoelstellingen, zonder dat dit leidt tot extra kosten voor de burger.

Hoofdstuk 5 geeft een opstelling van de financiële gevolgen volgens de MJR, waarbij een vergelijking wordt gemaakt met de vorige MJR en het referentiejaar 2011.

Hoofdstuk 6 bevat de beschouwing bij de Begroting 2021. De *hoofdstukken 7 en 8* bevatten de opstelling van de Begroting 2021 naar de kosten- en opbrengstsoorten alsmede een presentatie van de cijfers van MJR en Begroting conform het landelijk voor de waterschappen gebruikelijke BBP-format.

Positie Waterschapsbedrijf Limburg

Bij de fusie tot Waterschap Limburg is besloten tot handhaving van het Waterschapsbedrijf Limburg als Gemeenschappelijke Regeling met een zelfstandige uitvoering van de zuiveringstaak.

Dit besluit is 13 september 2017 door het Algemeen Bestuur Waterschap Limburg nogmaals bekrachtigd.

2 Bestuurlijke randvoorwaarden

WBL staat voor een grote uitdaging. Naast onze focus op de kerntaak zuiveren en waterketen pakken we (deels) nieuwe uitdagende opgaven op. Opgaven zoals aanpak nieuwe probleemstoffen, energieneutraal, circulair en klimaatbestendig. Bij het aangaan van de uitdagingen wordt nauwe samenwerking en afstemming gezocht met het waterschap en onze andere partners in de waterketen. Met het onderhavige strategisch kader wordt richting gegeven aan de gemeenschappelijke doelstellingen, randvoorwaarden en uitgangspunten waarop vervolgens de inspanningen en bijdragen gericht kunnen worden.

2.1 INPUT VOOR STRATEGISCH KADER MJR 2021-2030 EN BEGROTING 2021

De belangrijkste bronnen om tot dit Strategisch kader te komen betreffen:

- Bestaande wet- & regelgeving
- Convenanten
- Toekomstvisie waterzuiveren en waterketen 2030
- Opdrachtverlening Waterschap Limburg aan WBL (4 oktober 2018)
- Bestuursprogramma WL 2019-2023 (19 april 2019)
- Kadernota WL 2020-2025 voor wat betreft de zuiveringstaak

2.2 STRATEGISCH KADER MJR 2021-2030 EN BEGROTING 2021

2.2.1 Missie, Visie, Ambitie

WBL heeft haar missie, visie en ambitie vastgelegd in 2014. De opgaven waar we voor staan passen nog prima binnen de geformuleerde missie, visie en ambitie en zijn derhalve niet gewijzigd.

Missie

Zoveel mogelijk uit water halen.

Gezuiverd water en het residu geven wij een nieuwe bestemming waardoor we een fundamenteel verschil maken in samenleving en ecosysteem.

Visie

Wij streven ernaar met het zuiveren van water de wereld om ons heen gezonder en duurzamer te maken.

Wij bieden de beste werkomgeving voor mensen die deze passie delen en samen bieden we onze ketenpartners ongekeerde meerwaarde.

Ambitie

Het meest bewonderde grondstoffen-, energie- en waterketenbedrijf van Nederland worden door creativiteit, inventiviteit en hoge performance.

2.2.2 Strategische thema's

De strategische thema's zijn evenals de missie, visie, ambitie onveranderd gebleven. De thema's duiden waar we als WBL aan moeten gaan werken. De thema's zijn op strategisch niveau verder uitgewerkt in de onderliggende strategische doelen.

2.2.2.1 Thema Schoon en ecologisch gezond water

Definitie: Schoon en ecologisch gezond water betekent focus op de kwaliteitsdoelstelling van de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW). We geven uitvoering aan het Limburgse effluentbeleid (P en N) en aanvullende normen. We richten ons op nieuwe stoffen (microverontreinigingen met een prioriteit voor medicijnresten). We passen het gedachtegoed toe van normgericht naar effectgericht (denk aan redeneerlijn afnameafspraken), zoeken naar andere toepassingen voor ons effluent en hebben meer grip op influent (indirecte lozingen) en bronaanpak. Daartoe ontwikkelen en gebruiken we nieuwe en efficiëntere technieken en technologieën in het zuiveringsproces.

Dit leidt tot onderstaande strategische doelen:

2.2.2.1.1 *Voldoen aan de Kaderrichtlijn Water:*

zuiveringsdoelstellingen (met accent op van normgericht naar effectgericht) worden tijdig gehaald. Een integrale benadering binnen de afvalwaterketen staat centraal bij het uiterlijk 2027 realiseren van de KRW-eisen.

2.2.2.1.2 *Verwijderen van medicijnresten, micro's en overige stoffen, prioriteit bij verwijderen van medicijnresten.*

Inzicht in prioritering en vaststellen van normen is daarbij essentieel.

2.2.2.1.3 *Voor 100% voldoen aan afnameafspraken uiterlijk in 2027:*

door toepassing van de redeneerlijn overstortlozingen (van normgericht naar effectgericht).

2.2.2.1.4 *Andere toepassingen voor gezuiverd water door in dialoog met de stakeholders concrete afzetmogelijkheden te verkennen en toe te passen.*

2.2.2.1.5 *Managen van influent (influent managementplan en bronaanpak);*

verstorende industriële lozingen identificeren en inzage krijgen in beïnvloeding op stoffen en hoeveelheden op verschillende niveaus: burgers, gemeenten, overheid, bedrijfsleven (bijv. ook producenten van medicijnen) ten behoeve van bronaanpak.

2.2.2.2 Thema Vergroten duurzaamheid

Definitie: Vergroten duurzaamheid betekent focus op het energie- en klimaatneutraal, circulair en sociaal duurzaam uitvoeren van onze taken en werkzaamheden, het alleen maar gebruiken van volledig hernieuwbare middelen, het volledig circulair werken en het creëren van zo veel mogelijk (financiële, ecologische en sociale) waarde daarbij.

Dit leidt tot onderstaande strategische doelen:

2.2.2.2.1 *Energie verduurzamen door in 2025 tenminste zoveel energie te produceren als wordt verbruikt.*

2.2.2.2.2 *klimaatneutraliteit realiseren in 2050.*

2.2.2.2.3 *Klimaatbestendig in 2030;*

o.a. door hergebruik van effluent bij droogtebestrijding en door gebruik van assets die bestand zijn tegen de effecten van klimaatverandering: hogere temperaturen, langdurige droogte, meer en intensievere neerslag.

2.2.2.2.4 *Volledig circulair in 2050;*

door het duurzaam verwaarden van slib (slibstrategie), duurzaam terugwinnen van grondstoffen, minimaal gebruik van primaire grond- en hulpstoffen en verlengen van inzetbaarheid en hergebruik van materialen.

2.2.2.2.5 *Realiseren van toename of stabiliteit van biodiversiteit op terreinen van WBL en directe omgeving.*

2.2.2.2.6 *Minimaliseren van emissies die een ongunstig effect kunnen hebben op ecologie, naar bodem, water en atmosfeer.* Het betreft emissies anders dan broeikasgassen en genormeerde effluent emissies omdat die elders worden beschreven.

2.2.2.2.7 *Vergroten sociale duurzaamheid passend bij modern werkgeverschap.*

2.2.2.3 Thema Vergroten Maatschappelijke Waarde

Definitie: Vergroten maatschappelijke waarde betekent focus op het verwaarden van producten, diensten en kennis, zowel van binnen naar buiten als van buiten naar binnen, door actief verbinding te maken met de omgeving, kennispartner zijn vanuit innovatiekracht en door netwerkdenken en ketensamenwerking.

Dit leidt tot onderstaande strategische doelen:

2.2.2.3.1 *Waarde naar buiten brengen;*

door het ontwikkelen en leveren van business gerelateerde producten en diensten aan partners en door het delen van kennis en informatie zodanig dat het leidt tot een hoge waardering van onze partners.

2.2.2.3.2 *Waarde naar binnen halen;*

door het voorlopen in innovatie en het halen van kennis en informatie zodanig dat het leidt tot een hoge innovatie succes ratio en hoge waardering voor onze netwerkpartners.

2.2.2.3.3 *De keuzes die we maken voegen waarden toe aan de maatschappij omdat we de keuzes wegen op prijs, kwaliteit en duurzaamheid.*

2.2.3 **Kritieke succesfactoren**

Om onze strategische doelen te behalen zijn kritieke succesfactoren (KSF) gedefinieerd, waar aan voldaan moet zijn om de genoemde strategische doelen te kunnen behalen. De kritieke succesfactoren zijn onderstaand weergegeven.

2.2.3.1 Organisatie:

WBL groeit naar een High Performance Organisatie die continu lerende is. Door strategisch personeelsbeleid biedt WBL de best mogelijke werkomgeving aan de collega's en blijkt een aantrekkelijke werkgever met een kwalitatieve en kwantitatieve continuïteit in de personele bezetting bij huidige en toekomstige activiteiten. De organisatie is "in control", procesgericht en compliant.

2.2.3.2 Integraal assetmanagement:

door risico gestuurd assetmanagement worden optimale prestaties uit onze assets gehaald binnen acceptabele risico's en tegen aanvaardbare kosten. De assets zijn modulair en flexibel ingericht om te kunnen anticiperen op wijzigende omgevingsfactoren.

2.2.3.3 ICT (soft- en hardware); informatiesystemen zijn geoptimaliseerd en geïntegreerd, zowel intern én extern.

Beheerorganisatie is optimaal ingericht. Een effectief Digitaal Transformatie Model (DTM) is opgezet zodat de organisatie beter kan voldoen aan de eisen en mogelijkheden van het digitale tijdperk waarin wij nu leven.

2.2.3.4 Managen van Data:

een actueel informatieplan – enterprise architecture -waarbij Security en Data Governance essentieel is. Toepassen van BIG DATA ondersteund door adequate Cloud oplossingen.

2.2.3.5 Het organiseren van innovatie:

onder innovatie verstaan wij het toepassen van voor WBL nieuwe zaken, die ons helpen om onze doelstellingen te realiseren. Het inrichten van een innovatieproces is een voorwaarde om te komen tot een steeds beter wordende innovatiecultuur.

2.2.3.6 Samenwerken in de gouden driehoek

actief opzoeken van samenwerking met ketenpartners (regionaal en boven regionaal), bedrijfsleven, kennisinstituten en particuliere initiatieven.

2.2.3.7 Communicatie:

van belang is dat de medewerkers en stakeholders van WBL op tijd en op maat geïnformeerd worden over en invloed kunnen hebben op voor hen relevante strategische ontwikkelingen. Structurele communicatie zal aan de hand van een communicatieplan ingericht worden.

2.3 VAN TAAKGERICHT WERKEN NAAR PROCESGERICHT WERKEN

Het autonome organisatie ontwikkeltraject 'operatie Waterkracht' is gericht op sneller en beter in te spelen op veranderende maatschappelijke omstandigheden en innovatieve ontwikkelingen, sneller te handelen binnen de reguliere bedrijfsvoering en daarmee korte doorlooptijden, sneller te kunnen inspelen op klantverwachtingen bij werkzaamheden voor derden en beter te kunnen inspelen op waarde toevoegende samenwerking met andere partijen. Een ontwikkeltraject dat bijdraagt aan het kwalitatief laten groeien van de organisatie en het individu.

Doel van dit traject is:

- het versterken van de innovatiekracht;
- het versterken van de executiekracht;
- het versterken van de samenwerking in de waterketen;
- een meer toekomstbestendige organisatie (flexibel, wendbaar en robuust).

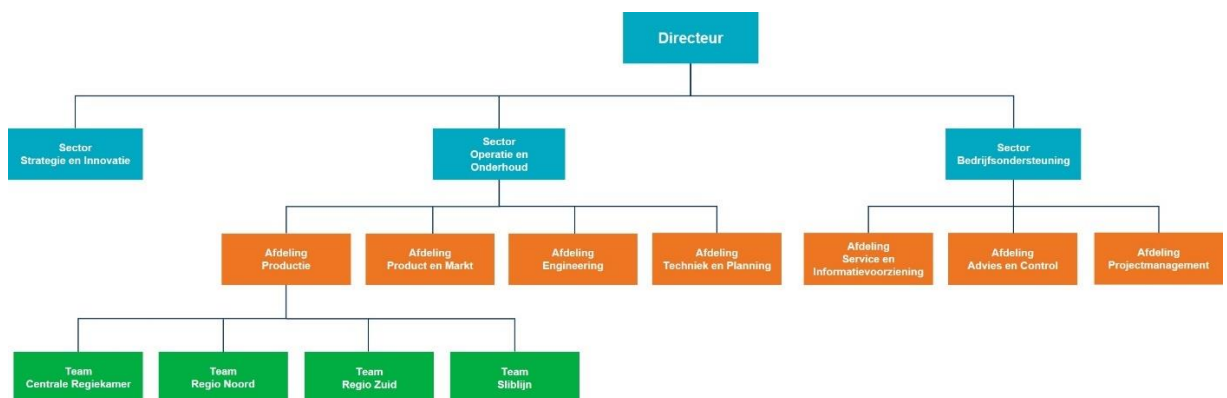
Bovendien zal de benodigde capaciteit, nu en in de toekomst, worden bepaald door een intensievere samenwerking met partners en ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld automatisering, assetmanagement en centrale capaciteitsplanning.

Het organisatie ontwikkeltraject omvat de opgave om te groeien van een taak / activiteit georiënteerde organisatie naar een proces georiënteerde organisatie, waarbij procesgericht werken centraal staat.

Bij procesgericht werken wordt de samenhang van werkzaamheden bekeken die moeten leiden tot realisatie van de strategische keuzes van de organisatie en continu verbeteren. De kracht van procesgericht werken ligt in het denken vanuit de samenhang van de uit te voeren werkzaamheden. Medewerkers weten welke rol zij vervullen in welk proces en welke output zij moeten leveren. Het proces wordt gedefinieerd vanuit het perspectief van de (interne/externe) klant en niet vanuit het individu.

2.4 ORGANOGRAM

De structuur van de organisatie is als volgt:

3 Relevante externe ontwikkelingen

3.1 KADER RICHTLIJN WATER

Het bijgestelde en aangescherpte Besluit Kwaliteitseisen Monitoring Water (BKMW 2009) is met ingang van 22 december 2015 van kracht (BKMW 2015). Dientengevolge heeft het waterschap de normen voor het effluent van de rioolwaterzuiveringsinstallaties (rwzi's) die gebaseerd waren op het BKMW 2009 opnieuw berekend en deze strengere effluent normen kenbaar gemaakt aan het WBL (dd. 19-11-2014 kenmerk 2014.01104).

Een en ander is ook vastgelegd in het voor WBL kaderstellend Waterbeheerplan 2016-2021. De invoering van de KRW-effluentnormen gebeurt gefaseerd omdat de realisatie van maatregelen op rwzi's tijd en geld vergt en de effluentnormen verband houden met de achtergrondkwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater. Sommige zuiveringsinstallaties moeten daarom al vóór 2021 aan een eerste norm aanscherping voldoen. Andere rwzi's hoeven pas per 2021 te voldoen doch alle rwzi's moeten uiterlijk in 2027 aan de scherpste KRW-normen voldoen.

Het WL heeft bij de opdrachtverlening 2018 die een nadere uitwerking is van toekomstvisie 2030:

1. aangegeven dat de kernopdracht is en blijft het tijdig voldoen aan de KRW-doelstellingen en aan de Limburgse effluentnormen;
2. gevraagd om invulling te geven aan de Toekomstvisie Waterzuiveren en Waterketen 2030;
3. gevraagd om aanvullende speerpunten en doelen ter hand te nemen zoals bij de nadere concretisering in de opdrachtverlening van WL aan WBL beschreven;
4. als randvoorwaarde gesteld dat bij uitvoering van de opdracht prijs, kwaliteit en duurzaamheid maatschappelijk in balans moeten zijn.

Invulling geven aan deze opdrachtformulering vraagt om een integrale benadering waarbij mogelijke maatregelen worden beoordeeld en getoetst aan de KRW-richtlijnen en aan de doelstellingen vanuit de toekomstvisie en opdrachtverlening. Een te nemen maatregel op basis van de ééndimensionale benadering om te voldoen aan de KRW-richtlijnen kan tot een minder optimaal resultaat leiden dan een maatregel gebaseerd op een integrale benadering, rekening houdend met doelmatigheid en duurzaamheid.

Dit leidt tot een verschuiving in de wijze van beoordelen van Business case naar Value case, met als insteek om zo bedrijfsmatig mogelijk te voldoen aan de opdracht van WL.

In het kader van actualisatie van de op de diverse rwzi's te nemen maatregelen, zijn de investeringskosten opnieuw doorgerekend op basis van hernieuwde externe beoordeling

In paragraaf 5.3 worden de KRW-maatregelen per rwzi inclusief de noodzakelijke investeringen beknopt weergegeven.

4 Het Waterschapsbedrijf in 2021-2025-2030

Overeenkomstig het gestelde in de wetgeving voor de waterschappen volgt onderstaand een toelichting op het bestaande respectievelijk het nieuwe uitvoerend beleid, behandeld langs de geformuleerde en vastgestelde strategische doelen en thema's. Per thema zullen daarbij steeds de volgende vragen worden behandeld:

- Wat willen we bereiken?
- Waar staan we nu?
- Wat gaan we doen?

De financiële consequenties voor de baten en de lasten van dit uitvoerend beleid worden weergegeven en behandeld in hoofdstuk 5.

4.1 STRATEGISCH THEMA: SCHOON EN ECOLOGISCH GEZOND WATER

Het thema 'schoon en ecologisch gezond water' omvat diverse facetten die te maken hebben met water-kwaliteit. Als het gezuiverde water geloosd wordt op oppervlaktewater dan zijn de kwaliteitsdoelstellingen van de Kaderrichtlijn Water richtinggevend en geven we uitvoering aan het Limburgse effluentbeleid (fosfaat- en stikstofnormen) en aanvullende normen. Wordt het water hergebruikt in bijv. landbouw of industrie dan kunnen andere kwaliteitseisen van toepassing zijn. We richten ons op de verwijdering van nieuwe stoffen (microverontreinigingen), waarbij we prioriteit geven aan de verwijdering van medicijnresten.

We maken effectgerichte afnameafspraken en realiseren in samenwerking met onze waterketenpartners aanpassingen in de waterinfrastructuur om de waterkwaliteit te verbeteren. We zorgen voor meer grip op ons influent (indirecte lozingen) en proberen zoveel mogelijk bronaanpak toe te passen om kostbare end-of-pipe maatregelen te voorkomen. Daartoe ontwikkelen en gebruiken we nieuwe en efficiëntere technieken en technologieën in het zuiveringsproces en passen het gedachtegoed toe "van normgericht naar effectgericht" (denk aan redeneerlijn afnameafspraken) zodat we doelmatige keuzes maken.

4.1.1 Schoon en ecologisch gezond water: Wat willen we bereiken?

- *Voldoen aan de Kaderrichtlijn Water.* De effluentkwaliteit voldoet tijdig (uiterlijk 2027) aan de eisen voor fosfaat- en stikstofverwijdering uit het Limburgs effluentbeleid, met als doel om het ontvangende oppervlaktewater te laten voldoen aan de doelen van de Kaderrichtlijn Water. Hierbij staat een integrale, doelmatige benadering binnen de afvalwaterketen centraal en kijken we effectgericht in plaats van normgericht naar maatregelen.
- *Verwijderen van medicijnresten, micro's en overige stoffen, prioriteit bij verwijderen van medicijnresten.* Inzicht in prioritering en vaststellen van normen is daarbij essentieel. Op basis van inzicht krijgen in de aanwezigheid van microverontreinigingen in het afvalwater en het effect hiervan op het milieu, zetten we in op een efficiënte wijze van verwijdering van deze stoffen. In 2030 verwijderen we medicijnresten, micro's en overige stoffen op "hotspot" locaties.
- *Voor 100% voldoen aan afnameafspraken uiterlijk in 2027.* Door toepassing van de redeneerlijn overstortlozingen (van normgericht naar effectgericht) willen WL en WBL de afnameverplichting en de waterkwaliteitsdoelen op een doelmatige wijze realiseren. Hierbij wordt gekeken naar de balans tussen waterkwaliteit en maatschappelijke kosten.

- *Andere toepassingen voor gezuiverd water (toepassen van effluent).* Door in dialoog met de stakeholders concrete afzetmogelijkheden te verkennen en in 2025 te realiseren. Hiermee dragen we bij aan de doelen voor waterkwaliteit, circulariteit, klimaatadaptatie en waarde creatie.
- *Managen van influent (influent managementplan en bronaanpak).* Om de doelmatige en goede werking van onze assets te beschermen gaan we versturende lozingen identificeren en beïnvloeden via o.a. bewustwording, samenwerking en regulering. Door beïnvloeding op verschillende niveaus (burgers, bedrijfsleven (bijv. ook producenten van medicijnen), gemeenten, overheid) gaan we de bronaanpak verbeteren zodat wij onze taken efficiënt en betaalbaar kunnen blijven uitvoeren.

4.1.2 Schoon en ecologisch gezond water: Waar staan we nu?

- *Voldoen aan de Kaderrichtlijn Water.* Er wordt uitvoering gegeven aan het Limburgs effluentbeleid door o.a. het grondig vernieuwen van een aantal rwzi's. Bij aanpassingen aan de zuiveringsinstallaties wordt het Verdygo-concept toegepast, een modulair bouwconcept dat de mogelijkheid biedt om sneller in te kunnen spelen op innovatieve ontwikkelingen.
- *Verwijderen van medicijnresten, micro's en overige stoffen, prioriteit bij verwijderen van medicijnresten.* We hebben zicht op een aantal hotspot-rwzi's die een vermoedelijke impact hebben op het water-systeem. Dit gaan we bevestigen middels meetcampagnes. We voeren pilots uit naar technieken die medicijnresten verwijderen (o.a. poederkool-Nereda, Catch-a-Med, CoRe). Landelijk is de "Ketenaanpak medicijnresten uit water" gestart.
- *Voor 100% voldoen aan afnameafspraken uiterlijk in 2027.* We voeren een studie uit naar de meest efficiënte en doelmatige maatregelen waarmee we aan de afnameverplichting kunnen voldoen. Dit doen we samen met onze waterketenpartners in de periode tot en met 2022. In de periode tot 2027 worden deze maatregelen vervolgens gerealiseerd.
- *Andere toepassingen voor gezuiverd water in 2025.* We inventariseren de beschikbaarheid van water in Limburg (zowel tekorten als overschotten) met onze waterketenpartners. Hieruit volgen kansen voor hergebruik die we verder gaan onderzoeken. Daarnaast onderzoeken we op pilotschaal technieken waarmee we water van hogere kwaliteit kunnen produceren ten behoeve van hergebruik (o.a. CoRe).
- *Managen van influent (influent managementplan en bronaanpak).* We onderzoeken de locaties waar lozingen de zuiveringsprestaties vermoedelijk beïnvloeden en gaan in overleg met de ketenpartners die een rol spelen in vergunningverlening en handhaving. We stellen beleid op om indirecte lozingen te kunnen toetsen en reguleren. Tevens onderzoeken we technieken om lozingen op te kunnen sporen.

4.1.3 Schoon en ecologisch gezond water: Wat gaan we doen?

- *Voldoen aan de Kaderrichtlijn Water.* Uitgangspunt is dat uiterlijk 1-1-2027 alle Limburgse rwzi's voldoen aan de kwaliteitseisen voor fosfaat- en stikstofverwijdering die zijn vastgesteld in het Limburgse effluentbeleid. We kijken hiervoor naar maatregelen in de keten of op de rwzi's en bij de selectie van maatregelen kijken we integraal en effectgericht naar de toegevoegde waarde. Ondoelmatige of disproportionele maatregelen stellen we ter discussie.

- *Verwijderen van medicijnresten, micro's en overige stoffen, prioriteit bij verwijderen van medicijnresten.* Op rwzi's die een grote impact hebben op de kwaliteit van het ontvangende oppervlaktewater of drinkwaterbronnen ("hotspot") wil WBL met name medicijnresten (maar tegelijkertijd ook andere microverontreinigingen) grotendeels (voor 70-80%) verwijderen. Hierbij werken we nauw samen met WL en andere stakeholders.
- *Voor 100% voldoen aan afnameafspraken uiterlijk in 2027.* In de periode 2020-2022 worden met alle gemeenten afnameafspraken gemaakt over de capaciteit waarmee het afvalwater van gemeenten door WBL naar de rwzi's afgevoerd moet worden. Hierbij wordt door het Waterschap Limburg (en Rijkswaterstaat) op een effectgerichte manier gekeken naar de impact van maatregelen tegen riooloverstorten op het oppervlaktewater en wordt deze impact gezamenlijk met gemeenten en Waterschapsbedrijf Limburg afgewogen tegen de (maatschappelijke) kosten van deze maatregelen. In de periode tot en met 2027 worden de maatregelen door het Waterschapsbedrijf Limburg voltooid waarmee deze afnameafspraken daadwerkelijk gerealiseerd worden.
- *Andere toepassingen voor gezuiverd water in 2025.* WBL gaat actief op zoek naar andere hergebruiktoepassingen voor effluent. Denk hierbij aan toepassing in landbouw of industrie of bijv. droogtebestrijding. Dit doen we door in dialoog met de stakeholders concrete afzetmogelijkheden te verkennen en deze cases door te ontwikkelen en te verwezenlijken.
- *Managen van influent (influent managementplan en bronaanpak).* We beschermen onze rwzi's en de waterkwaliteit door aan de voorkant versturende lozingen te identificeren en inzage te krijgen in de lozing van stoffen en hoeveelheden op verschillende niveaus: burgers, gemeenten, overheid, bedrijfsleven (bijv. ook producenten van medicijnen) ten behoeve van bronaanpak.

4.2 STRATEGISCH THEMA: VERGROTEN DUURZAAMHEID

Vergroten duurzaamheid betekent focus op het energie- en klimaatneutraal, circulair en sociaal duurzaam uitvoeren van onze taken en werkzaamheden. Dit houdt in dat de werkzaamheden geen negatieve impact op milieu hebben en een blijvend positief effect hebben op menselijk gezondheid, welbevinden en welvaart. We gebruiken volledig hernieuwbare middelen, werken volledig circulair en we creëren zo veel mogelijk (financiële, ecologische en sociale) waarde daarbij. Een integrale aanpak is noodzakelijk om de complexiteit van afwegingen te kunnen beheersen.

4.2.1 Vergroten duurzaamheid: Wat willen we bereiken?

- *Energie verduurzamen.* Het energieverbruik wordt volledig verduurzaamd waarbij in 2025 tenminste zoveel energie wordt opgewekt uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen als wordt verbruikt.
- *Klimaatneutraal per 2050.* Voor alle bedrijfsactiviteiten worden er netto geen CO₂ afkomstig uit fossiele brandstof en geen andere broeikasgassen uitgestoten.
- *Klimaatbestendig per 2030.* We willen per 2030 volledig binnen geaccepteerde risico's bestand zijn tegen de effecten van klimaatverandering en bijdragen aan de bestrijding van de gevolgen.
- *Volledig circulair in 2050.* Het einddoel (100% circulair zijn) geldt voor alle materiaal- of grondstofstromen van WBL. Belangrijke grondstofstromen voor WBL zijn water, slib, nutriënten en alle bouwmaterialen en kantoorartikelen.

- *Toename of stabiliteit van biodiversiteit op onze terreinen in relatie tot de directe omgeving.* Bij inrichting van onze terreinen houden we in toenemende mate rekening met mogelijkheden om biodiversiteit en ecosysteemdiensten te vergroten en te stabiliseren.
- *Minimaliseren van emissies die een ongunstig effect kunnen hebben op ecologie, naar bodem, water en atmosfeer.* Het betreft emissies anders dan broeikasgassen en genormeerde effluent emissies omdat die elders worden beschreven. Het betreft overige stoffen-, geur- of geluidsemissies met een negatief effect op milieu en maatschappij.
- *Vergroten sociale duurzaamheid.* We streven een zodanige interactie na tussen mensen via formele en informele processen, systemen en relaties, dat er sprake is van een blijvend en positief effect op menselijk welzijn, welbevinden en welvaart. We onderkennen daarbij een organisatie-interne kant en een organisatie-externe kant.

4.2.2 Vergroten duurzaamheid: Waar staan we nu?

- *Energie verduurzamen; energieneutraal in 2025.*

Tot 2020 hebben we energieverduurzamingsmaatregelen gerealiseerd waarmee we ca. 40% van ons hele energieverbruik zelf duurzaam opwekken. Dit doen we door een groot deel van ons slib te vergisten en daarmee biogas te produceren en door elektriciteit op te wekken met grootschalige zonnepaneel-installaties. We onderzoeken welke energieverduurzamingsmaatregelen we kunnen realiseren om het resterend percentage van ons energieverbruik te kunnen verduurzamen. Het betreft daarbij onderzoek naar de mogelijkheden voor:

- verhogen van de biogasproductie
- zonne-energie
- aquathermie
- energieverduurzaming van de slibeindverwerking
- windenergie
- energiebesparing

WBL zet in op samenwerking met derden om de doelstelling energieneutraliteit te realiseren. Het platform bij uitstek voor samenwerking is de Regionale Energie Strategie waar WBL en WL samen met Provincie, gemeenten en het netwerkbedrijf Enexis vormgeven aan de energietransitie voor de regio's Noord- en Midden Limburg en Zuid Limburg.

- *Klimaatneutraal per 2050.*

Samen met de andere waterschappen meten en rapporteren we de CO₂-uitstoot (Klimaatmonitor) en zijn we betrokken bij het verbeteren van deze systematiek en het uitbreiden van de scope. We nemen maatregelen en verrichten onderzoek om de CO₂-uitstoot te beperken. We focussen hierbij op het reduceren van het verbruik van chemicaliën, transportbrandstoffen, emissies als lachgas en methaan, etc. De CO₂-uitstoot van ons energieverbruik minimaliseren we door energie 100% duurzaam (groen) in te kopen.

- *Klimaatbestendig per 2030.*

Eind 2019 zijn risicoanalyses uitgevoerd van effecten van hoogwater, waaronder overstromingen als onderdeel van het crisisbeheersingsplan. Mogelijke gevolgen van toenemende temperaturen in zomermaanden zijn niet geïnventariseerd.

- *Volledig circulair in 2050.*

De grootste materiaalstromen zijn water en slib. Effluent wordt geloosd op oppervlaktewater. Deels zijn beken hiervan afhankelijk om verdroging en ecologische degradatie te voorkomen.

Naast lozing op oppervlaktewater, en uiteindelijk de Maas, kunnen andere doelen worden gediend, zoals gebruik voor drinkwater en industriewater. Tevens wordt uit het oppervlaktewater waarop het effluent is geloosd verder stroomafwaarts drinkwater gewonnen.

Slib wordt voor ca 75 % ingezet als brandstof en vulstof in de cementindustrie waarmee een waardevolle bestemming wordt gerealiseerd. De overige 25% wordt verbrand.

Op basis van de regels conform de Barometer Duurzaam Terreinbeheer wordt een deel van de aangeschafte materialen als gebruikt ingekocht.

- *Toename of stabiliteit van biodiversiteit op onze terreinen in relatie tot de directe omgeving.* We hebben industriële terreinen in bezit en die zullen op basis van veiligheid en praktische werkbaarheid ingericht moeten zijn. We zullen in toenemende mate daarbij rekening houden met mogelijkheden om biodiversiteit en ecosysteemdiensten te vergroten en te stabiliseren. Het belang van biodiversiteit of biologische diversiteit (maat voor verscheidenheid aan levensvormen) betreft baten die de levende natuur de mens oplevert. Denk aan het leveren van schoon drinkwater en natuurlijke plaagbestrijding.

Minimaliseren van emissies die een ongunstig effect kunnen hebben op ecologie, naar bodem, water en atmosfeer.

Minimaliseren van emissies die een ongunstig effect kunnen hebben op ecologie, naar bodem, water en atmosfeer. Emissies met ongunstige effecten op ecologie worden in het kader van de geldende milieuvergunningen al geminimaliseerd en waar mogelijk gemonitord.

- *Vergroten sociale duurzaamheid.*

Sociale duurzaamheid is nieuw op de kaart gezet binnen WBL, maar niet nieuw in de uitvoering. Ter versterking van de wendbaarheid van het individu en de organisatie wordt permanent geïnvesteerd in de ontwikkeling van medewerkers (uitgangspunt van life long learning). Gezondheidsmanagement wordt toegepast om duurzame inzetbaarheid van medewerkers te bevorderen.

4.2.3 Vergroten duurzaamheid: Wat gaan we doen?

- *Energie verduurzamen; energieneutraal in 2025.* Dit betekent dat we ons energieverbruik volledig verduurzamen en we in 2025 tenminste zoveel energie opwekken uit hernieuwbare niet-fossiele bronnen als wordt verbruikt. Hernieuwbare niet-fossiele energiebronnen zijn zon en aardwarmte (geothermie) en afgeleide bronnen als wind, lucht (aerothermie), water (hydrothermie en waterkracht), biomassa, gas van rioolzuiveringsinstallaties en biogassen.
- *Klimaatneutraal per 2050.* Klimaatneutraliteit houdt in dat voor alle bedrijfsactiviteiten er netto geen CO₂ afkomstig uit fossiele brandstof en geen andere broeikasgassen worden uitgestoten. In 2050 emitteren wij op jaarbasis netto (zonder compensatie) geen fossiele brandstof gerelateerde en overige broeikasgassen (methaan, lachgas, CFK, SF₆, etc.).
- *Klimaatbestendig per 2030.* We willen per 2030 volledig binnen geaccepteerde risico's bestand zijn tegen deze effecten van klimaatverandering en bijdragen aan de bestrijding van de gevolgen. Het risico dat assets beïnvloed worden door de gevolgen van klimaatverandering blijft bestaan, maar we nemen maatregelen om dit risico tot acceptabel niveau te brengen. Klimaatadaptatie is hieraan gerelateerd en hier ligt een relatie met circulariteit en sociale duurzaamheid via bijvoorbeeld het hergebruiken van effluent voor droogtebestrijding (natuur en irrigatie landbouw).
- *Volledig circulair in 2050.* Circulariteit wordt gekenmerkt door het behoud van materialen en zo hoogwaardig mogelijk hergebruik in de diverse kringlopen, zodanig dat afval niet bestaat en in plaats daarvan van producten kan worden gesproken.

In 2050 hebben we de situatie gerealiseerd dat al het materiaal dat in eigendom komt van WBL behouden blijft (geen afval blijft of wordt) en dat alle ingekochte materialen, producten en onderdelen al (her-) gebruikt zijn en materialen zo hoogwaardig mogelijk worden ingezet / hergebruikt als ze WBL verlaten.

Verdere subdoelen of mijlpalen om dit hoofddoel te bereiken zijn als volgt geformuleerd:

- we maken gebruik van alle mogelijkheden om slib duurzaam te gebruiken/in te zetten en hierbij de hoogst mogelijke waarde te realiseren (ecologisch en sociaal maatschappelijk in balans).
 - we maken gebruik van alle mogelijkheden voor het duurzaam terugwinnen van grondstoffen.
 - we maken minimaal gebruik van primaire grondstoffen en hulpstoffen.
 - we verlengen de inzetbaarheid van materialen, grondstoffen, componenten en producten in waardecycli en smeren zo de impact/footprint uit over een langere periode.
-
- *Toename of stabiliteit van biodiversiteit op onze terreinen in relatie tot de directe omgeving.*
We hebben industriële terreinen in bezit en die zullen op basis van veiligheid en praktische werkbaarheid ingericht moeten zijn. We zullen in toenemende mate daarbij rekening houden met mogelijkheden om biodiversiteit en ecosysteemdiensten te vergroten en te stabiliseren. Het belang van biodiversiteit of biologische diversiteit (maat voor verscheidenheid aan levensvormen (soorten, genen,...)) betreft baten die de levende natuur de mens oplevert. Denk aan het leveren van schoon drinkwater, natuurlijke plaagbestrijding en culturele ecosysteemdiensten.
 - *Minimaliseren van emissies die een ongunstig effect kunnen hebben op ecologie, naar bodem, water en atmosfeer.* Het betreft emissies anders dan broeikasgassen en genormeerde effluent emissies omdat die elders worden beschreven. Het betreft overige stoffen-, geur- of geluidsemissies met een negatief effect op milieu en maatschappij. Onder dit doel vallen alle emissies met uitzondering van broeikasgassen en genormeerde emissies via effluent. Voor inkoop van producten geldt dat emissies die gerelateerd zijn aan productie(fabriceren) en transport meegenomen worden in eventuele gehanteerde LCA (levenscyclusanalyse) om producten met elkaar te vergelijken. Voor eigen bedrijfsprocessen worden alle emissies meegenomen.
 - *Vergroten sociale duurzaamheid.*
Strategische personeelsplanning en talentmanagement zullen bijdragen aan het inzetten van de juiste mensen, op het juiste moment op de juiste plek. Middelen als gericht aannamebeleid en sturing op gewenst gedrag worden daartoe ingezet. Er wordt geïnvesteerd in een werkklimaat dat door de medewerkers als sociaal, gezond en veilig wordt ervaren. Ontwikkeling van de medewerkers is gericht op bevlogen en betrokken professionals die meebewegen, flexibiliteit vertonen en zelf de regie voeren over hun inzetbaarheid. Buiten WBL, dus in relatie tot stakeholders worden de internationale sociale voorwaarden voor arbeidsomstandigheden gehanteerd, wordt een eerlijk verdienmodel voorgesteld en wordt een bepaalde mate van 'social return' gerealiseerd (bij ingekochte diensten en inhuur voor projecten). WBL stimuleert positieve ontwikkelingen in de samenleving door het inschakelen van bepaalde doelgroepen als afspiegeling van de maatschappij.

4.3

STRATEGISCH THEMA: VERGROTEN MAATSCHAPPELIJKE WAARDE

Vergroten maatschappelijke waarde betekent focus op het verwaarden van producten, diensten en kennis, zowel van binnen naar buiten als van buiten naar binnen, door actief verbinding te maken met de omgeving, kennispartner te zijn vanuit innovatiekracht en door netwerkdenken en ketensamenwerking.

4.3.1 Vergroten maatschappelijke waarde: Wat willen we bereiken?

- *Waarde naar buiten brengen.* door het ontwikkelen en leveren van business gerelateerde producten en diensten aan partners en door het delen van kennis en informatie zodanig dat het leidt tot een hoge waardering van onze partners.
- *Waarde naar binnen halen.* door het vóórlopen in innovatie en het halen van kennis en informatie zodanig dat het leidt tot een hoge innovatie succes ratio en hoge waardering voor onze netwerkpartners.
- *De keuzes die we maken voegen waarden toe aan de maatschappij omdat we de keuzes wegen op prijs, kwaliteit en duurzaamheid.*

4.3.2 Vergroten maatschappelijke waarde: Waar staan we nu?

- *Waarde naar buiten brengen.*
We hebben de werkzaamheden met gemeenten verder uitgebreid. Bestaande producten en diensten leveren we aan steeds meer gemeenten. We verbeteren onze dienstverlening en breiden deze uit, mede op basis van input van klanten. Met WL en WML wordt de samenwerking opgezocht, daar waar dit (maatschappelijk) waarde toevoegt. Naast de samenwerking op onderhoud en facilitair werken we met WL bijvoorbeeld samen in het kader van internationale samenwerking (Dutch Water Authorities en Blue Deal). De samenwerking met WL en andere waterschappen wordt ook opgezocht op het gebied van innovaties. Zo wordt het Verdygo-concept buiten WBL steeds meer omarmd. Andere waterschappen helpen bij de ontwikkeling van het Verdygo-concept en we passen het Verdygo-principe toe bij renovatie van eigen zuiveringen.
- *Waarde naar binnen halen.*
Wij willen waarde brengen naar onze partners, maar ook juist leren van deze partners. Daarom nemen we steeds vaker deel aan netwerkbijeenkomsten en organiseren wij deze ook zelf. Op onze proeftuinlocaties zoeken we met bedrijfsleven, kennisinstituten en opleidingen naar nieuwe oplossingen en innovaties die we in de praktijk testen. Om de aansluiting met het onderwijs te verbeteren hebben we de ambitie om deel te nemen aan een wateracademie. Mogelijk gaan we helpen deze op te zetten.
- *De keuzes die we maken voegen waarden toe aan de maatschappij omdat we de keuzes wegen op duurzaamheid, kwaliteit en prijs.*
We hebben een transitie doorlopen van denken vanuit kosten naar denken vanuit waarde. Hierbij zoeken wij de maatschappelijke balans tussen duurzaamheid, kwaliteit en prijs.

4.3.3 Vergroten maatschappelijke waarde: Wat gaan we doen?

- *Waarde naar buiten brengen*
Enerzijds willen wij waarde naar buiten brengen door het ontwikkelen en leveren van business gerelateerde producten en diensten aan partners, anderzijds door het delen van kennis en informatie.
Wij kennen de behoeftes van klanten. Producten en diensten die wij leveren zijn maatwerk op basis van standaardisatie. Wij blijven producten doorontwikkelen en breiden ons productportfolio uit. We zullen onder andere ons effluent niet meer automatisch terug naar het oppervlaktewater brengen.
We meten de waardering van onze partners over onze geleverde producten en diensten. Wij streven naar een waardering van minimaal een 8.
We bouwen de Centrale RegieKamer uit tot een regiekamer voor de hele waterketen en het watersysteem. Passend bij de Limburgse visie op de waterketen “Waardevol groeien”, nemen wij actief deel aan samenwerking met partners in de waterketen. We stellen actief steeds meer relevante informatie/data open beschikbaar.

We vormen en participeren in bestaande netwerkplatforms. We ontwikkelen of participeren in een wateracademy, waarbij we vergaande samenwerking en kennisoverdracht met scholen en andere kennisinstituten opzoeken.

- *Waarde naar binnen halen.*

Wij willen voorop lopen met Innovatie. Innovatie is onze vernieuwende en verbindende motor. Wij ontwikkelen ons tot een innovatiegerichte organisatie met bijbehorende competenties, middelen en cultuur. We zoeken met bedrijfsleven, kennisinstituten en opleidingen naar nieuwe oplossingen en innovaties die we in de praktijk testen op onze proeftuinlocatie(s). Hierbij maken we gebruik van het door het bestuur beschikbaar gestelde innovatie-budget. Hiervan zijn reeds initiatieven genomen zoals bijdrage aan Core onderzoek, bijdrage aan demo-project voor ALE-extractie uit Nereda-slibkorrel, project Super Local, proef medicijnrestenverwijdering op rwzi Simpelveld. Via rapportages en/of voorstellen wordt het bestuur geïnformeerd en meegenomen bij de innovatieve ontwikkelingen en de bestedingen van het innovatie-budget.

- *De keuzes die we maken voegen waarde toe aan de maatschappij omdat we de keuzes wegen op duurzaamheid, kwaliteit en prijs.*

We ontwikkelen scenario's op basis van een wegingsmodel. Bij alle keuzes die we maken wegen we duurzaamheid, kwaliteit en prijs. We maken gebruik van value cases, zowel strategisch, als tactisch en operationeel.

5 Financiële gevolgen uitvoerend beleid WBL

5.1 EXPLOITATIEGEVOLGEN 2021-2030

5.1.1 De netto kosten ten opzichte van de vorige MJR

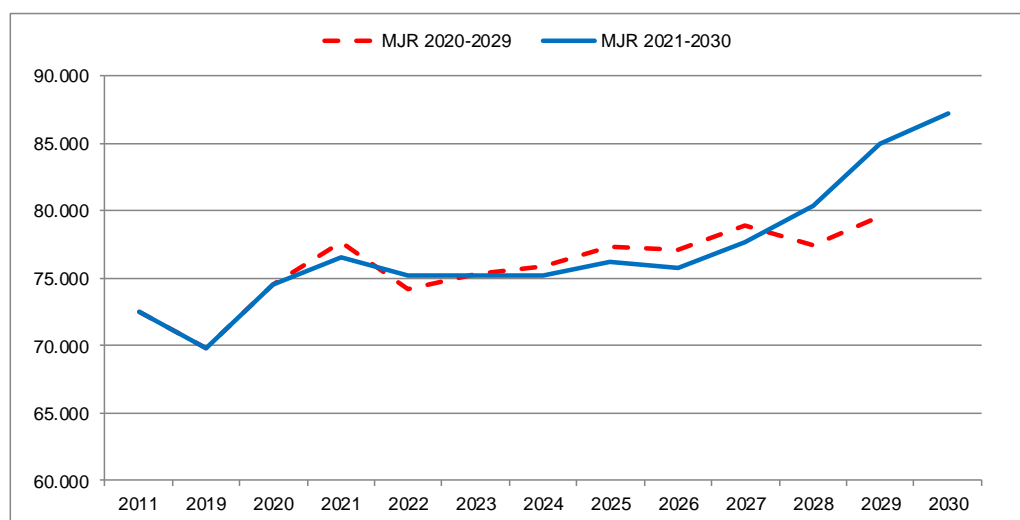
De netto kosten in het jaar 2021 dalen met € 1,16 mln overeenkomend met 1,5% ten opzichte van de raming voor 2021 in de vorige MJR. Deze verlaging bestaat voor € 2,61 mln uit lagere kapitaallasten (met name lagere rentelasten) als gevolg van lagere rentepercentages voor geldleningen. Daarnaast stijgen de netto bedrijfsvoeringkosten met € 1,45 mln welke voor € 1,35 mln wordt verklaard uit externe effecten zoals het effect van het CAO akkoord per 1 januari 2020 en stijging van de energiekosten.

De ontwikkeling van de netto kosten ten opzichte van de vorige MJR, is onderstaand zowel in een tabel als in een grafiek inzichtelijk gemaakt (met als basis referentiejaar 2011). Gemiddeld over de vergelijkbare planperiode 2020-2029 stijgen de netto kosten met € 0,35 mln (0,5%) als een saldo van lagere kapitaallasten ad € 2,12 mln en hogere bedrijfsvoeringkosten ad € 2,47 mln.

Over de vergelijkbare 10-jarige planperiode (2020-2029) is het totaal van de netto kosten € 3,5 mln hoger dan het totaal van de netto kosten voor deze periode volgens de vorige Meerjarenraming.

Totaal Netto kosten bedragen x € 1.000	2011	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	gemiddeld 2020-2029
MJR 2020-2029	72.510	69.764	74.559	77.693	74.228	75.315	75.836	77.352	77.095	78.857	77.437	79.564	87.225	76.794
MJR 2021-2030	72.510	69.764	74.559	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194	75.725	77.621	80.312	84.972	87.225	77.143
Mutatie totale Netto Kosten	0	0	0	-1.162	952	-119	-692	-1.159	-1.370	-1.237	2.874	5.408		350
Mutatie (%)				-1,5%	1,3%	-0,2%	-0,9%	-1,5%	-1,8%	-1,6%	3,7%	6,8%		0,5%

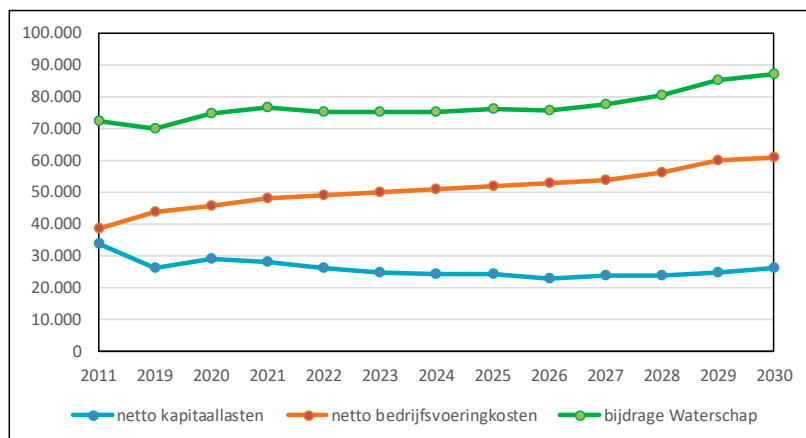
Grafisch gezien ziet de ontwikkeling van de netto kosten in vergelijking met de vorige MJR er als volgt uit.

Omdat voor de jaren 2011-2020 zowel voor MJR 2020 als voor MJR 2021 de netto kosten aan elkaar gelijk zijn, liggen beide lijnen in die jaren over elkaar heen.

Effect op de bijdrage van het Waterschap

Voor de ontwikkeling van de netto kosten in relatie tot de bijdrage van Waterschap Limburg is besloten om voor de gehele planperiode uit te gaan van op jaarbasis sluitende begrotingen voor het WBL, waarbij het beheer van een egaliserende reserve volledig ligt bij de moederorganisatie. Het reservebeheer door de moederorganisatie zal er op gericht zijn om het fluctueren van de bijdrage aan het WBL tijdens de planperiode op te kunnen vangen. Het verloop van de waterschapsbijdrage komt daardoor overeen met de ontwikkeling van de netto kosten.

Effect van inflatiecorrectie

Voor de jaren van de meerjarenraming wordt de inflatiecorrectie toegepast overeenkomend met jaarlijks 2%. Hierbij dient te worden aangetekend dat over de posten: kapitaallasten, energie en laboratorium, geen inflatie wordt berekend. De inflatiecorrectie heeft daardoor betrekking 48% (= € 39,7 mln) van het begrotingstotaal, waarvan het aandeel personeelslasten € 19,8 mln bedraagt.

5.1.2 Toelichting netto kosten ten opzichte van het referentiejaar 2011

In het Bestuursakkoord Water (BAW) is vastgelegd dat in het kader van Rijksbezuinigingen voortvloeiend uit de economische situatie, de landelijke waterschappen samen met gemeenten streven naar een doelmatigheidswinst die oploopt tot jaarlijks € 380 miljoen in 2020. Van deze doelstelling heeft € 100 mln betrekking op Zuivering.

Om adequaat op bovengenoemde Rijksbezuinigingen te kunnen inspelen heeft het waterschap reeds bij het opstellen van de MJR 2012-2016 het WBL verzocht om de ombuigingsmogelijkheden binnen de WBL-begroting te onderzoeken. Bepaald is dat daarbij het begrotingsjaar 2011 als referentiejaar geldt.

In het Feitenrapport werd uitgegaan van een gemiddelde jaarlijkse kostenstijging van 1,8% boven de reguliere inflatie.

De ontwikkeling van de netto kosten volgens de MJR is vergeleken met de autonome correctie voor inflatie van jaarlijks 2% vanaf het referentiejaar 2011 én vergeleken met de verwachte extra stijging volgens het Feitenrapport van gemiddeld 1,8% per jaar boven de inflatie.

Uit deze vergelijking blijkt dat de ontwikkeling van de netto kosten volgens de MJR zich duidelijk beweegt beneden het niveau van de reguliere inflatiecorrectie van jaarlijks 2% en derhalve ook duidelijk beneden het verwachte stijgingsniveau volgens het Feitenrapport.

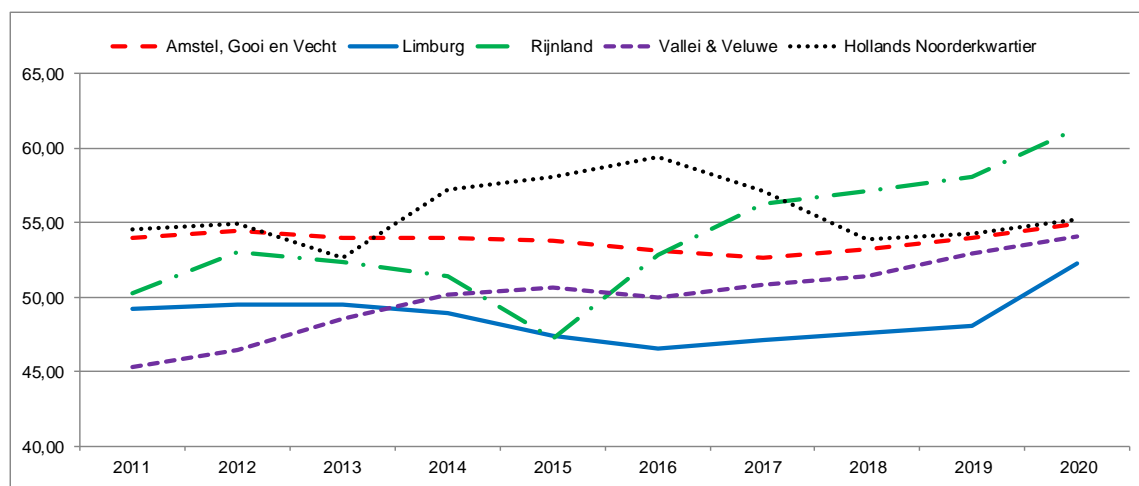
5.1.3 Vergelijking landelijk van de kosten per v.e.

In onderstaande grafieken wordt de ontwikkeling van de tarieven per vervuilingseenheid vanaf 2011 getoond voor de 5 grootste zuiverende waterschappen, alsook van de 5 waterschappen met de laagste zuiveringsheffing.

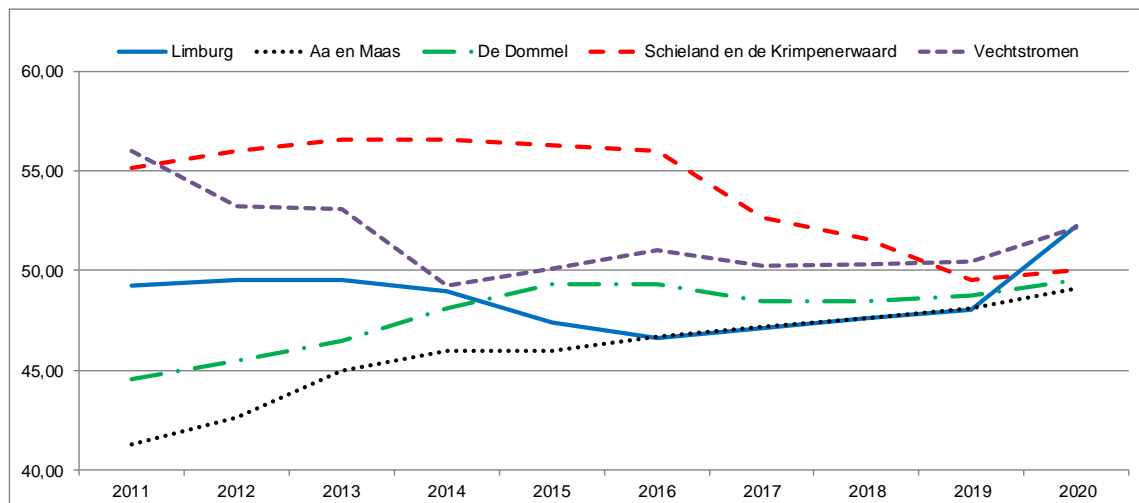
Uit grafiek 1 blijkt dat van de grote zuiverende waterschappen Vallei en Veluwe tot 2013 het laagste tarief had en vanaf 2014 is voorbijgestreefd door Limburg.

Uit grafiek 2 blijkt dat van de waterschappen met de laagste zuiveringsheffing per ve Aa en Maas tot 2016 het laagste tarief had en Limburg van 2016 tot met 2019. In 2020 heeft Aa en Maas het laagste tarief.

Grafiek 1: tarieven per vervuilingseenheid voor de 5 grootste zuiverende waterschappen

Grafiek 2: waterschappen met de laagste zuiveringsheffing per vervuilingseenheid

Uit deze grafieken blijkt dat Limburg van 2016 t/m 2019 het laagste landelijke tarief had. Het tarief 2020 (€ 52,26) is het 5^e laagste tarief in Nederland. Het verschil van het tarief 2020 ten opzichte van het landelijk gemiddelde tarief ad € 59,15 bedraagt 12% overeenkomende met € 7,4 mln lagere kosten gerelateerd aan de vervuilingseenheden.

5.1.4 Toelichting netto kosten ten opzichte van vorige Meerjarenraming

Tabel van Kosten, Baten en Netto kosten volgens de MJR 2021-2025 + Begroting 2021

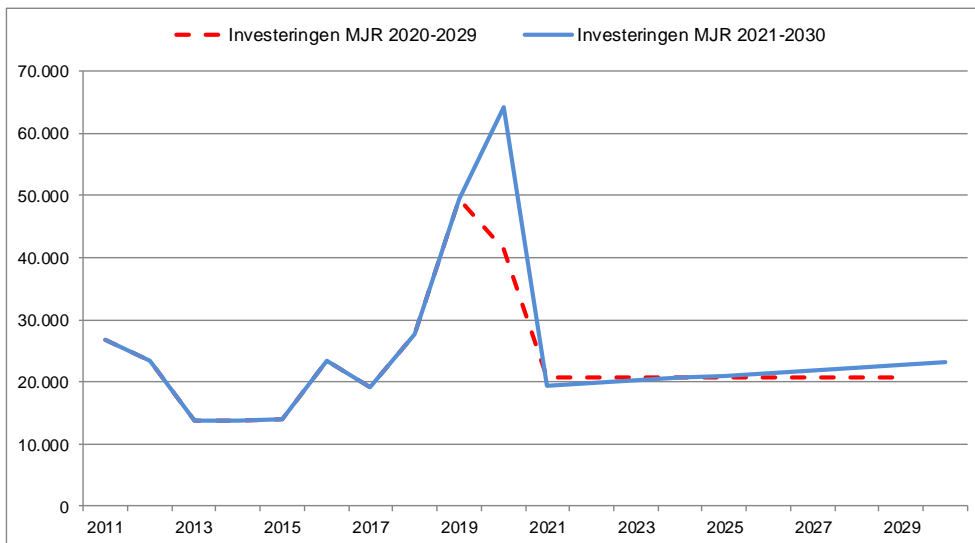
WBL - TOTAAL (alle bedragen inclusief inflatie)							
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020 Primitief	Begroot 2021	Meerjarenraming			
				2022	2023	2024	2025
LASTEN							
Externe rentelasten	4.246	5.018	3.846	3.603	3.402	3.216	3.060
Interne rentelasten	11	50	10	10	10	10	10
Afschrijving	21.634	24.033	24.630	22.617	21.735	21.220	21.330
Totaal kapitaallasten	25.891	29.102	28.486	26.231	25.147	24.446	24.399
Salarissen	10.875	13.558	14.099	14.353	14.805	15.257	16.039
Sociale lasten	3.007	3.423	3.669	3.745	3.864	3.981	4.191
Overige personeelslasten	1.064	923	947	966	986	1.062	1.083
Personeel van derden	2.572	986	1.014	1.042	1.062	973	993
Voormalig personeel en bestuur	197	113	91	93	95	97	99
Pers.kosten toe-/ doorberekend		0					
Totaal personeelslasten	17.715	19.002	19.820	20.199	20.812	21.370	22.404
Duurzame gebruiksgoederen	498	668	576	695	702	611	624
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4.305	3.997	4.226	4.092	4.174	4.258	4.344
Energie	6.423	6.958	8.362	8.477	8.505	8.533	8.562
Huren en rechten	131	147	151	154	158	162	158
Verzekeringen	174	154	188	192	195	199	203
Belastingen	1.023	982	1.002	1.022	1.042	1.063	1.084
Onderhoud door derden	9.312	9.318	9.802	9.967	10.295	10.196	10.078
Overige diensten door derden	12.397	9.762	9.910	10.327	10.542	10.845	11.041
Materiaal/ km toe-/ doorberekend							
Totaal goederen en diensten van derden	34.263	31.986	34.216	34.925	35.614	35.868	36.095
Bijdrage aan bedrijven	330		24	24	25	25	26
Bijdragen aan overheden	150	146	149	73	75	76	78
Bijdragen aan overigen	35		36	37			
Totaal bijdragen aan derden	515	146	210	135	99	101	103
Toevoegingen aan voorzieningen							
Onvoorzien		304	313	319	328	335	342
Totaal toevoegingen aan voorzieningen		304	313	319	328	335	342
TOTAAL LASTEN	78.383	80.540	83.045	81.808	82.001	82.120	83.343
BATEN							
Financiële baten	24	50	10	10	10	10	10
Personeelsbaten	39						
Goederen en diensten aan derden	3.503	3.005	3.284	3.328	3.391	3.454	3.519
Bijdrage van derden	554	754	937	948	959	971	982
Interne verrekeningen							
Geactiveerde personele lasten	1.500	2.042	2.154	2.212	2.315	2.411	2.509
Geactiveerde lasten: bouwrente	238	130	130	130	130	130	130
Onttrekking aan voorziening							
TOTAAL BATEN	5.858	5.981	6.514	6.627	6.805	6.976	7.150
NETTO KOSTEN	72.525	74.559	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194
netto kosten Bedrijfvoering	46.896	45.637	48.185	49.090	50.189	50.838	51.934
netto Kapitaallasten	25.629	28.922	28.346	26.091	25.007	24.306	24.259
Bijdrage WATERSCHAP	69.764	74.559	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194
EXPLOITATIE-SALDO	-2.761						
PERSONEEL							
Aantal formatieplaatsen (fte's)	210,5	207,7	211,1	211,1	211,1	211,1	211,1
waarvan structureel bezet per ultimo	187,0						

Toelichting netto kapitaallasten ten opzichte van de vorige Meerjarenraming

De kapitaallasten worden bepaald door de investeringen in het verleden, de daaraan verbonden vrijval van kapitaallasten en de investeringen zoals geraamd voor de komende jaren.

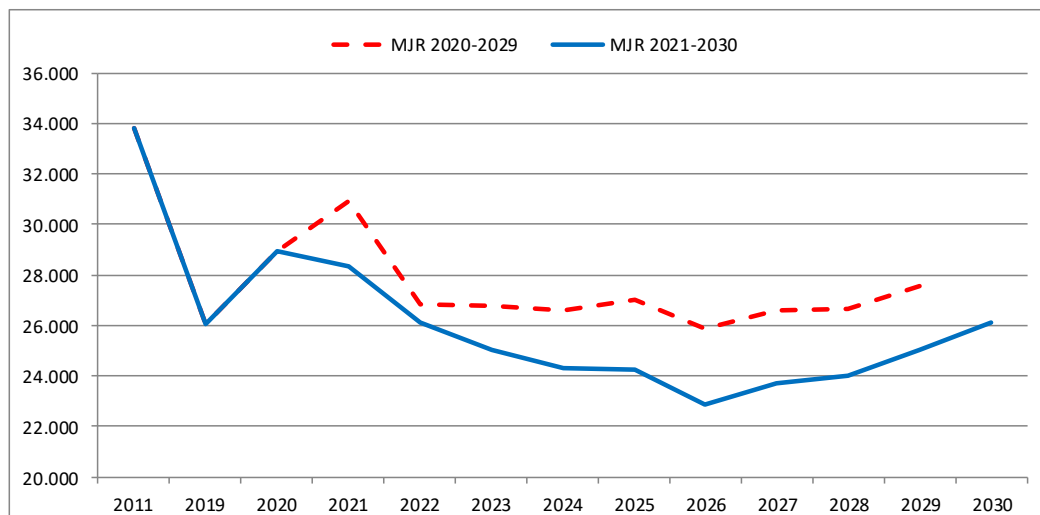
Onderstaande eerste grafiek geeft een piek weer in 2019 en 2020 in het verloop van de geplande investeringsuitgaven. Het verloop van de investeringsuitgaven komt overeen met dat volgens de vorige MJR met uitzondering van het jaar 2020 waarin de investeringsuitgaven € 23 mln hoger zijn dan in de vorige MJR. Dit onder andere als gevolg van de bestuurlijk vastgestelde projecten voor het vervangen persleiding Velden-Venlo, KRW Stein, KRW Panheel, opslag voor ontwaterd slib op de rwzi Susteren en vergroening en verduurzaming kantoorgebouw. Zie verder de paragraaf 5.2.

Verloop van de investeringsuitgaven

Het verloop van de netto kapitaallasten in onderstaande grafiek vertoont hetzelfde patroon als bij de vorige meerjarenraming echter ligt lager dan de vorige meerjarenraming. Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door zes eind 2019 afgesloten langlopende leningen voor de jaren 2020 tot en met 2025 met uitgestelde stortingsdatum. De aan deze contracten gekoppelde rentepercentages zijn lager dan waarmee in de vorige meerjarenraming conform de rekenuitgangspunten was gerekend.

Verloop van de netto kapitaallasten

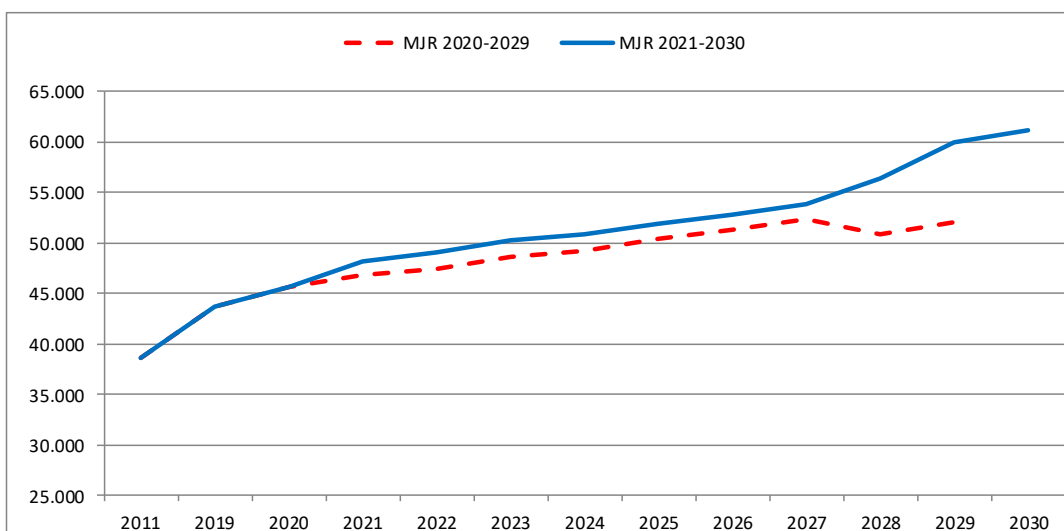

De gemiddelde kapitaallasten dalen over de planperiode 2021-2025 met € 2,04 mln. In de opvolgende jaren tot 2030 neemt de gemiddelde daling van de netto kapitaallasten toe tot € 2,12 mln (zie vorenstaande grafiek). De lagere kapitaallasten zijn het saldo van gemiddeld € 2,51 mln lagere rentekosten op langlopende leningen en € 0,38 mln hogere afschrijvingskosten in de planperiode.

Toelichting netto bedrijfsvoeringskosten ten opzichte van de vorige Meerjarenraming

In de planperiode 2021-2025 stijgen de netto bedrijfsvoeringskosten met gemiddeld € 1,60 mln ten opzichte van de vorige MJR. In de opvolgende jaren tot 2030 neemt de gemiddelde stijging van de netto bedrijfsvoeringskosten toe tot € 2,47 mln per jaar (zie onderstaande grafiek).

Verloop van de netto bedrijfsvoeringskosten

De gemiddelde verhoging over de 10-jarige planperiode met € 2,47 mln per jaar bestaat uit:

- Een verhoging met € 0,24 mln per jaar uit hoofde van een bestuurlijk goedgekeurde structurele verhoging van de bedrijfsvoeringskosten gerelateerd aan de slibopslag in Susteren en de KRW projecten Panheel en Stein;
- Per saldo een verhoging met € 2,23 mln als een saldo van externe effecten: hogere energiekosten, effect aanbestedingen en premiestijging (chemicaliën, verzekeringen), effect CAO akkoord, effect herberekening kosten afzet ontwaterd slib.

Energiekosten: Elektriciteit (stijgen gemiddeld met € 1,43 mln over de planperiode)

- Het gestegen leveringstarief ('kale inkooptarief'); WBL maakt deel uit van een inkoopcollectief waarbij tarieven op voorhand worden vastgeklit. Uit onderstaande grafiek blijkt dat de historische ontwikkelingen van het leveringstarief voor de inkoop van elektriciteit vanaf 2004 erg volatiel is.

- De belastingmaatregelen Prinsjesdag 2019 zorgen voor een toename van de energiebelasting;
- De totale elektriciteitsopwekking middels zonnepanelen stijgt ca. 22% t.o.v. de initiële plannen waardoor minder elektriciteit ingekocht hoeft te worden.
- Per 2021 neemt de vergroening van de energie inkoop (middels GvO's) fors toe. Tot en met 2020 zijn certificaten van Europese wind afdoende voor de vergroening. Vanaf 2021 dient overgestapt te worden naar Nederlandse certificaten die ongeveer een factor 10 duurder zijn. Hierdoor zorgt de vergroening voor een extra post van ca € 260.000 t.o.v. 2020.

Energiekosten: Gas (dalen met gemiddeld € 0,18 mln over de planperiode)

- Het geprognosticeerde verbruik van de slibdroger is lager dan eerder gecalculleerd;
- De belastingmaatregelen Prinsjesdag 2019 leiden tot een afname van de energiebelasting op gas.

Effect CAO akkoord (stijgen met gemiddeld € 0,08 over de planperiode)

De effecten van de nieuwe CAO ingaand 01-01-2020 zijn op individueel medewerkersniveau doorgerekend.

Effect aanbestedingen en premiestijging

Als gevolg van aanbestedingstrajecten en premiestijgingen hoger dan de inflatie stijgen de kosten voor chemicaliën, verzekeringen, accountant en roostergoed en zandvangerzand.

Effect herberekening kosten afzet ontwaterd slib

De herberekening van de kosten verbonden aan de afzet van ontwaterd slib laten van het jaar van buiten gebruik stellen van de droger (2028) een forse stijging zien. Dit wordt veroorzaakt door de hoge tarieven voor afzet van ontwaterd slib.

Gelet op de mate van onzekerheid omtrent de toekomstige kosten voor de verwerking en afzet van slib, bepaalt de gekozen slibstrategie in combinatie met marktontwikkeling en mogelijk te implementeren innovaties in hoge mate wat het uiteindelijke kostenniveau gaat worden.

Momenteel wordt gewerkt aan een actualisatie van de slibstrategie.

Relevant om te vermelden is het feit dat evenals in de vorige meerjarenraming onderstaande voordelige effecten van operatie waterkracht zijn verwerkt.

Effecten van Operatie Waterkracht bedragen x € 1.000	begroot 2021	begroot 2022	begroot 2023	begroot 2024	begroot 2025	begroot 2026	begroot 2027	begroot 2028	begroot 2029
Effecten van Operatie Waterkracht	-635	-750	-798	-1.121	-1.230	-1.343	-1.462	-1.583	-1.586
- integrale en geïntegreerde planning werkzaamheden en benodigde capaciteit	-102	-140	-180	-185	-191	-196	-202	-208	-214
- continu verbeteren van de operationele bedrijfsvoering	-400	-500	-532	-542	-553	-564	-576	-587	-599
- professionaliseren assetmanagement	5	32	60	-243	-331	-423	-519	-618	-598
- invoer van informatiemanagement	-138	-142	-146	-151	-155	-160	-165	-170	-175

5.2

INVESTERINGEN 2021-2025-2030

Elk jaar bij het opstellen van de meerjarenraming wordt het investeringsprogramma opnieuw beoordeeld op grond van een tweetal van belang zijnde argumenten. Enerzijds het streven om vanuit kosten oogpunt de bestaande installaties zo lang mogelijk in bedrijf te houden en anderzijds om in geval van grootschalige aanpassing of vervanging van installaties het Verdygo-concept (modulair bouwconcept) toe te passen. Dit bouwconcept biedt naar de toekomst toe een grotere flexibiliteit om in te kunnen spelen op nieuwe technologische ontwikkelingen. Uitgangspunt voor het MIP is om - tot moment van omvorming - de bestaande installaties in stand te houden door het doen van onderhoudsinvesteringen, met een korte afschrijvingstermijn.

Overeenkomstig het financieel beleid worden uren en advieskosten in de fase voorafgaand aan de uitvoering van een project niet geactiveerd. Door de jaarlijkse correctie voor inflatie stijgt het normatieve jaarlijkse uitgavenbudget naar gemiddeld € 25,2 mln (prijspeil 2021), exclusief duurzaamheidsinvesteringen zoals bijvoorbeeld zonne-energie.

Zoals afgestemd met het bestuur worden in het MIP alleen projecten concreet benoemd, waarvan de uitvoering met zekerheid gepland is. Voor de eerste jaren van de planperiode is een uitwerking naar deze concreet benoemde projecten beschikbaar. Voor de latere jaren van de planperiode is op onderdelen nog geen concrete invulling op projectniveau beschikbaar en wordt een indicatief investeringsbedrag opgevoerd. De nadere uitwerking van deze indicatieve ramingen naar concrete projecten is een continu proces.

De gefaseerde introductie van assetmanagement zal meer inzicht gaan geven in de restlevensduur van onze zuiveringstechnische werken, waardoor het onderhoud en de vervangingsinvesteringen beter gepland kunnen worden. Dat biedt mogelijkheden om de nu nog indicatieve investeringsbedragen vanaf 2021 af te gaan bouwen en te vervangen door concrete projecten.

Zie onderstaande tabel ter illustratie:

NETTO- UITGAVEN Investerings (bedragen x 1.000 euro)	MIP 2020	MIP 2021	MIP 2022	MIP 2023	MIP 2024	MIP 2025	MIP 2026	MIP 2027	MIP 2028	MIP 2029	MIP 2030	TOTAAL 2020 t/m 2030
Benoemde projecten	64.276	10.885	384	3	0	0	0	0	352	0	110	76.010
Niet gespecificeerde ramingen	0	8.555	19.445	20.222	20.630	21.042	21.463	21.893	21.978	22.777	23.123	201.128
Totaal netto uitgaven	64.276	19.440	19.829	20.225	20.630	21.042	21.463	21.893	22.330	22.777	23.233	277.138

Het MIP 2021-2025-2030 is onderstaand samengevat naar de BBP beleidsproducten weergegeven.

NETTO- UITGAVEN Investerings (bedragen x 1.000 euro)	MIP 2020	MIP 2021	MIP 2022	MIP 2023	MIP 2024	MIP 2025	MIP 2026	MIP 2027	MIP 2028	MIP 2029	MIP 2030	TOTAAL 2020 t/m 2030
Zuiveringstechnische werken	57.859	19.098	19.051	19.174	19.805	20.201	20.605	21.017	21.209	21.866	22.198	262.082
Getransporteerd afvalwater	13.887	1.978	4.472	4.651	4.745	4.840	4.937	5.035	5.055	5.239	5.318	60.157
Gezuiverd afvalwater	42.741	16.350	12.829	12.703	13.203	13.467	13.736	14.011	14.176	14.577	14.798	182.592
Verwerkt slib	1.231	770	1.750	1.820	1.857	1.894	1.932	1.970	1.978	2.050	2.081	19.332
Ondersteunend	6.417	342	778	1.051	825	842	859	876	1.121	911	1.035	15.056
Automatisering	1.650	86	194	444	206	210	215	219	462	228	231	4.145
Huisvesting + interne faciliteiten	4.592	257	583	607	619	631	644	657	659	683	804	10.736
Dienstvoertuigen	175	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	175
Totaal netto uitgaven	64.276	19.440	19.829	20.225	20.630	21.042	21.463	21.893	22.330	22.777	23.233	277.138
									Gemiddelde 2020-2030			25.194

De investeringspiek in 2020 houdt verband met de data waarop voldaan moet zijn aan de opgelegde eisen in het kader van de voorschriften volgens Kader Richtlijn Water zoals die door het Waterschap Limburg kenbaar zijn gemaakt en de daarop afgestemde noodzakelijkheid van investeringen.

Voor ombouw op basis van het Verdygo-concept bevat het MIP concrete ramingen ter realisatie van rwzi's Stein en Panheel. Daarnaast zijn onder andere bestuurlijk projecten voor vervangen persleiding Velden-Venlo, vergroening en verduurzaming kantoorgebouw en de opslag van ontwaterd slib op de rwzi Susteren vastgesteld.

Het normatieve investeringsniveau kan nog worden verhoogd met investeringen met een kortere terugverdiensduur dan de technische levensduur en gehanteerde afschrijvingstermijn.

Voorbeelden kunnen zijn: projecten ter besparing van energiekosten, terugwinnen energie en grondstoffen of afzet van gezuiverd water. Deze investeringen zullen het investeringsvolume verhogen, maar de jaarlijkse kosten zullen dan uiteindelijk lager uitvallen.

Bestuurlijk relevante wijzigingen in investeringsuitgaven, ten opzichte van de vorige MJR

Het Algemeen Bestuur heeft de navolgende besluiten genomen:

- Besluit AB d.d. 03-07-2019 tot verhoging van de paraplukredieten voorbereiding en uitvoering met respectievelijk € 400.000 en € 2.865.000 ten behoeve van projecten die al waren opgenomen in het MIP 2020-2029;
- Besluit AB d.d. 18-09-2019 ter verhoging van het uitvoeringskrediet voor het bestuursrelevant project verduurzaming en vergroening kantoorgebouw en omgeving met € 250.000;
- Besluit AB d.d. 18-09-2019 tot beschikbaar stellen van een uitvoeringskrediet voor het bestuursrelevant project Vervangen transportleiding Velden-Venlo ter grootte van € 3.950.000;
- Besluit AB d.d. 18-9-2019 tot verhoging van de paraplukredieten uitvoering en overige niet-zuiveringstechnische werken met respectievelijk € 3.834.000 en € 635.000.
- Dit betrof € 1.615.000 krediet voor een drietal nieuwe projecten alsmede de verhoging van bestaande kredieten met € 2.854.000;
- Besluit AB 18-09-2019 tot beschikbaar stellen van een totaal krediet van € 18.820.000 ten behoeve van de uitvoering van de renovatie en kwaliteitsverbetering van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Stein om te voldoen aan de KRW eisen;
- Besluit AB 18-12-2019 tot beschikbaar stellen van een totaal krediet van € 24.190.000 ten behoeve van de uitvoering van de renovatie en kwaliteitsverbetering van de rioolwaterzuiveringsinstallatie Panheel om te voldoen aan de KRW eisen;
- Besluit AB 18-12-2019 om de rwzi Simpelveld langer in bedrijf te houden met een nieuw evaluatiemoment in 2028. Om de continuïteit en kwaliteit van de bedrijfsvoering voor een langere periode te borgen is een krediet van € 2.400.000 toegekend;
- Besluit AB (ultimo 2019) tot verhoging van het paraplukrediet uitvoering met € 3.134.000. Dit betrof € 3.015.000 krediet voor in totaal negen nieuwe projecten alsmede de verhoging van een bestaand kredieten met € 119.000.
- Besluit AB d.d. 06-05-2020 tot beschikbaar stellen van een uitvoeringskrediet voor het bestuursrelevant project voor de realisatie van opslag voor ontwaterd slib op de rwzi Susteren ter grootte van € 3.800.000.

5.3

MAATREGELEN KADER RICHTLIJN WATER (KRW)

In deze paragraaf worden de KRW-maatregelen inclusief de noodzakelijke investeringen en bijkomende exploitatiekosten beknopt weergegeven. Zie ook hoofdstuk 4 strategisch thema: Schoon en ecologisch gezond water, kwaliteitsdoelstelling zuiveren.

KRW-maatregelen

Om aan de KRW-maatregelen te kunnen voldoen moeten er op de rwzi's maatregelen getroffen worden. Voor fosfaatverwijdering kan gekozen worden voor chemische defosfatering door middel van het doseren van metaalzouten. Hiervoor dient een voorraadtank met doseerinstallatie te worden geïnstalleerd. Er kan ook gekozen worden voor biologische defosfatering maar dan moet er geïnvesteerd worden in een uitbreiding van de biologische zuiveringsinstallatie. Voor scherper gestelde fosfaatsnormen zijn nageschakelde zandfilters noodzakelijk.

Voor stikstofverwijdering kan afhankelijk van de scherpte van de norm gekozen worden voor dosering van chemicaliën (koolstofbron), een uitbreiding van de biologische zuivering of voor nageschakelde zandfilters. Het is tevens noodzakelijk te investeren in online meetsystemen voor de procesbewaking.

Rwzi's Stein en Panheel

De rioolwaterzuiveringen Panheel en Stein dateren beide uit 1981 en zijn sindsdien niet ingrijpend aangepast. De installaties hebben een vergelijkbare omvang van rond de 35.000 inwoner equivalenten. De rwzi Panheel loost het effluent op de Sleybeek. Rwzi Stein loost op de verlengde zijtak van De Ur. Per 1-1-2021 moeten beide rwzi's voldoen aan de nieuwe KRW-effluentwaarden.

Voor aanpassing van beide rwzi's zijn in 2019 uitvoeringskredieten toegekend. Voor de rwzi Panheel € 24,2 mln en voor rwzi Stein € 18,82 mln. Bij de vernieuwing van de installaties wordt gebruik gemaakt van de ontwikkelde Verdygo-modules en kennis opgedaan bij de voorbereiding en de uitvoering van de rwzi Weert.

Maatregelen op andere rwzi's

Om op vijf andere rwzi's (Hoensbroek, Susteren, Venray, Roermond, Meijel) tijdig te voldoen aan de voorgeschreven KRW-normen is een investering van € 63 mln nodig. Daarnaast nog jaarlijks € 2 mln extra aan exploitatiekosten (met name voor chemicaliën). Voorgeschreven KRW-normen waar die rwzi's overigens dicht bij zitten qua prestaties. Uit de berekeningen blijkt dat het verwijderen van de laatste (tienden van) milligrammen fosfaat en stikstof in relatieve en absolute zin veel geld kosten. Bijvoorbeeld vraagt dit op Hoensbroek een investering van € 23,4 mln. Dit leidt tot een doelmatigheidsvraagstuk met betrekking tot het nemen van maatregelen op deze rwzi's. De vraag kan worden gesteld of de extra kosten van maatregelen voor verdere reductie van fosfaat en stikstof lozingen opwegen tegen de te realiseren kwaliteitsverbetering van het effluent.

Vanuit de integrale optiek is het aan te bevelen deze KRW-maatregelen in samenhang op te pakken met andere maatregelen ter verbetering van de waterkwaliteit en andere doelstellingen zoals circulariteit, grondstoffen-terugwinning, medicijnrestenverwijdering. Om die reden zijn de investeringen die enkel gericht zijn op het voldoen aan de KRW-richtlijnen voor deze rwzi's nog niet ingepast in het investeringsprogramma.

De integrale benadering vergt een nadere beoordeling van de te nemen maatregelen op genoemde vijf rwzi's. Dit gaat naar verwachting gepaard met het op een aantal rwzi's later dan 2021 maar ruim voor 2027 voldoen aan de gestelde KRW-normen.

Navolgende tabel geeft aan per rwzi op welke datum aan de KRW-maatregelen moet worden voldaan en welke maatregelen er getroffen dienen te worden.

RWZI	KRW-eis datum gereed	Verwachte datum gereed	Uitvoering maatregelen
Panheel	01-01-2021	01-01-2021	Aanpassing biologie
Stein	01-01-2021	01-01-2021	Aanpassing biologie
Susteren	01-01-2021	01-01-2021	(Extra) chemische defosfatering
Heugem	01-01-2021	01-01-2021	Chem. defosfatering + fijnregeling
Wijlre	01-01-2021	01-01-2021	Additionele nageschakelde filtratie (t.b.v. N- en P-verw ijdering)
Hoensbroek	n.t.b. (01-01-2021)	01-01-2021	Nageschakelde filtratie (t.b.v. N- en P-verw ijdering)
Meijel	01-01-2021	01-01-2021	Nageschakelde filtratie (t.b.v. N- en P-verw ijdering)
Gennep	01-01-2021	01-01-2021	Div. optimalisaties (biologie, nabezinking)
Roermond	01-01-2022	01-01-2024	Deelstroombehandeling (t.b.v. N-verw ijdering)
Susteren	01-01-2024	01-01-2024	Nageschakelde filtratie (t.b.v. N- en P-verw ijdering)
Venray	01-01-2027	01-01-2027	Nageschakelde filtratie (t.b.v. N-verw ijdering)
Wijlre	01-01-2028	01-01-2028	Aanpassing biologie (indien aansluiting Simpelveld)
Lozend op Rijkswater			
Venlo	01-01-2022	01-01-2022	Deelstroombehandeling (t.b.v. N-verw ijdering)
Weert *	01-10-2019	Gereed	Aanpassing biologie
Limmel	n.v.t.	Gereed	Geen maatregelen, voldoet reeds aan de normen
Bossherveld	n.v.t.	Gereed	Geen maatregelen, voldoet reeds aan de normen
Gereed (KRW maatregel)			
Rimburg	n.v.t.	Gereed	Geen maatregelen, voldoet reeds aan de normen
Kerkrade	01-12-2013	Gereed	Chemische defosfatering
Heerlen	01-09-2015	Gereed	Aansluiting op Hoensbroek
Gennep	01-01-2016	Gereed	Chemische defosfatering + fijnregeling
Meijel	01-01-2016	Gereed	Chemische defosfatering + fijnregeling
Venray	01-01-2016	Gereed	Koolstofdosering + fijnregeling
Hoensbroek	01-01-2016	Gereed	Chemische defosfatering + fijnregeling
Simpelveld	31-12-2016	Gereed	Aanpassing biologie
Wijlre	01-06-2017	Gereed	Nageschakelde filtratie
Roermond	01-01-2019	Gereed	Koolstofbrondosering
Roermond	01-01-2019	Gereed	Onderzoek bronmaatregel industrie, noodzaak aanpassing biologie
Venray	01-01-2021	Gereed	Chemische defosfatering + fijnregeling

* Bouw is conform planning afgerond. Meetresultaten volgen in 2020.

Kostengevolgen

De KRW-maatregelen als gevolg van de aangescherpte normen veroorzaken niet alleen investeringskosten met bijbehorende kapitaallasten (rente en afschrijving), doch ook een structurele verhoging van de kosten voor de bedrijfsvoering. Er moeten immers (meer) chemicaliën ingekocht worden, er wordt meer energie verbruikt door additionele procesonderdelen; bediening en onderhoud van toegevoegde procesonderdelen vergt tijd en geld en er wordt in veel situaties ook meer zuiveringsslib geproduceerd dat moet worden verwerkt en afgezet.

Deze kosten zijn verwerkt in de exploitatiebegroting.

5.4

EMU-SALDO

Opbouw en berekening van het EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	Jaar 2021	Jaar 2022	Jaar 2023	Jaar 2024	Jaar 2025	
1. EMU-exploitatiesaldo (vóór gebruik van reserves)	0	0	0	0	0	
2. Invloed investeringen (zie staat van vaste activa)	5.190	2.789	1.510	590	287	
a bruto investeringen	-/	19.611	20.082	20.469	20.630	21.042
b investeringssubsidies	+	171	253	244	0	0
c verkoop materiële en immateriële activa	+	0	0	0	0	0
d afschrijvingen	+	24.630	22.617	21.735	21.220	21.330
3. Invloed voorzieningen (zie staat van reserves en voorzieningen)	0	0	0	0	0	
a toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	+	0	0	0	0	0
b onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	-/	0	0	0	0	0
c betalingen rechtsreeks uit voorzieningen	-/	0	0	0	0	0
d externe vermeerderingen van voorzieningen	+	0	0	0	0	0
4. Invloed reserves (zie staat van reserves en voorzieningen)	0	0	0	0	0	
a betalingen rechtstreeks uit reserves	-/	0	0	0	0	0
b externe vermeerderingen van reserves	+	0	0	0	0	0
5. Deelnemingen en aandelen	0	0	0	0	0	
a boekwinst	-/	0	0	0	0	0
b boekverlies	+	0	0	0	0	0
EMU-saldo	5.190	2.789	1.510	590	287	

Toelichting:

2.a bruto investeringen is zonder aftrek van ontvangen bijdragen;

2.b betreft de verwachte investeringssubsidies en bijdragen van derden in de WBL-investeringsprojecten;

6 Beschouwing bij de Begroting 2021

6.1 DE ONTWIKKELINGEN SINDS HET BEGROTINGSJAAR 2020

In deze paragraaf dient aandacht te worden besteed aan:

- de externe en interne ontwikkelingen die zich sinds het vaststellen van de vorige begroting hebben voorgedaan;
- afwijkingen van uitgangspunten en grondslagen zoals deze voor de vorige begroting zijn gehanteerd;
- belangrijke afwijkingen ten opzichte van de cijfers in de meerjarenraming.
- Het maken van een vergelijking met de betreffende jaarschijf van de meerjarenraming is vanwege het behandelen van beide stukken in één vergadering niet opportuun (er is geen verschil voor het jaar 2021 tussen de begroting en de raming volgens de MJR). Resteert een vergelijking met het voorgaande begrotingsjaar.

Relevante ontwikkelingen sinds de vorige begroting:

- Voortvloeiende uit de op 19-9-2018 door het AB vastgestelde gewijzigde hoofdstructuur van de organisatie ingaande 1-1-2019 is in 2019 gestart met de implementatie en verdere uitwerking van operatie Waterkracht. Dit traject heeft als doel:
 - het versterken van de innovatiekracht;
 - het versterken van de executiekracht;
 - het versterken van de samenwerking in de waterketen;
 - een meer toekomstbestendige organisatie (flexibel, wendbaar en robuust).Deze operatie gaat op termijn gepaard met een verlaging van de exploitatiekosten (zie pagina 27) die reeds in de vorige meerjarenraming is meegenomen; Niet nieuw maar wel relevant is dat naast de kernopdracht om tijdig te blijven voldoen aan de KRW-doelstellingen en aan de Limburgse effluentnormen, het Waterschap Limburg in het kader van de Toekomstvisie Waterzuiveren en Waterketen 2030 op 4-10-2018 een nadere concretisering in de opdrachtverlening heeft verstrekt alsook de opdracht om aanvullende speerpunten en doelen ter hand te nemen als beschreven in deze opdrachtverlening. Als voorwaarde is gesteld dat prijs, kwaliteit en duurzaamheid maatschappelijk in balans moeten zijn. De uitwerking van de middenvariant voor een aantal speerpunten zoals aangegeven in de opdrachtbrief van WL, is overeenkomstig de opdracht gepaard gegaan met een bestuurlijk goedgekeurde structurele verhoging van de bijdrage van WL met 2% per 2020 (excl. autonome prijsontwikkeling).

Ontwikkeling kapitaallasten

De kapitaallasten voor 2021 worden bepaald door twee zaken:

- De afschrijving op investeringen in het verleden en de daaraan verbonden vrijval van kapitaallasten per moment dat die investeringen volledig zijn afgeschreven + de afschrijving op investeringen voor zover deze in gebruik worden genomen in 2020 resp. vóór 1 juli 2021;
- De rentelasten verbonden aan de financiering van investeringen. Ten opzichte van 2020 dalen de netto kapitaallasten met € 0,6 mln. Deze daling wordt veroorzaakt door lagere rentekosten (€ 1,2 mln) en hogere afschrijvingskosten (€ 0,6 mln). De lagere rentelasten worden veroorzaakt door in het 4^e kwartaal 2019 afgesloten vijf langlopende geldleningen met uitgestelde stortingsdatum. De hierbij vastgeklikte rentepercentages waren beduidend lager dan de rekenrentes waarmee in de MJR 2020-2029 was gerekend. De stijging van de afschrijvingskosten wordt veroorzaakt door het relatief hoge investeringsniveau in 2020.

Personeelslasten

Ten opzichte van de raming 2020 stijgen de personeelslasten met € 0,82 mln. Deze stijging is het gevolg van de CAO-afspraken 2020 welke nog niet in de vorige MJR waren meegenomen.

De formatie neemt budgettair neutraal toe met 3,4 fte als gevolg van in 2019 genomen besluiten. De totale formatie in 2021 is 211,1 fte bestaande uit:

- 14,9 fte voor sector strategie en innovatie;
- 128,4 fte voor de uitvoerende sector operatie en onderhoud;
- 64,8 fte voor de sector bedrijfsondersteuning;
- 1,0 fte voor directie en 2,0 fte voor bovenformatief.

De ondersteunende activiteit bemonsteren en analyseren is ondergebracht bij de sector operatie en onderhoud.

Kosten van goederen en diensten van derden

Ten opzichte van de raming 2020 stijgen de kosten van goederen en diensten van derden geraamd voor 2021 met € 2,23 mln. Naast het effect van prijswijzigingen en inflatie stijgen met name de energiekosten (€ 1,40 mln). Het effect van de energiekosten bestaat uit:

- Het gestegen leveringstarief elektriciteit ('kale inkoopstarief');
- De belastingmaatregelen Prinsjesdag 2019 zorgen voor een toename van de energiebelasting op elektriciteit;
- Toename van de kosten voor groencertificaten;
- De totale elektriciteitsopwekking middels zonnepanelen stijgt ca. 22% t.o.v. de initiële plannen waardoor minder elektriciteit ingekocht hoeft te worden;
- Het geprognosticeerde verbruik van de slibdroger is lager dan eerder gecalculeerd;
- De belastingmaatregelen Prinsjesdag 2019 leiden tot een afname van de energiebelasting op gas.

Kosten van bijdragen aan derden

Het totaal van bijdragen aan derden in 2021 is € 0,06 mln hoger dan in 2020. Dit onder andere als gevolg van het besluit voor bijdrage aan het Phosphate-recovery onderzoek door Wetsus (DB 05-6-2019). Deze bijdrage wordt gedekt uit het toegekende 2% budget voor innovatie en waterzuiveren.

Kosten van toevoegingen aan voorzieningen + onvoorzien

Het totaal van de post onvoorzien is afgestemd op het bestuurlijk bepaalde niveau 0,4% van het begrotingstotaal. Het bedrag komt nagenoeg overeen met het niveau van 2020.

Ontwikkeling van de eigen baten

De eigen baten van het WBL zijn de baten die worden gerealiseerd los van de begrotingsbijdrage die wordt ontvangen van het waterschap. De eigen baten zijn inclusief de van de gemeenten ontvangen vergoeding van samenwerking in de afvalwaterketen (onderhoud/beheer van gemalen en IBA's voor gemeenten, uitvoeren van meten monitoren en rekenen en het opstellen van basisrioleringsplannen).

Het totaal aan baten stijgt van 2020 naar 2021 met € 0,53 mln welke het saldo is van:

- Afname van de financiële baten met € 0,04 mln. Dit betreffen de interne rentebaten die worden toegerekend aan eigen financieringsmiddelen en als kostenpost worden toegerekend aan de interne rentelasten. Per saldo heeft deze mutatie geen effect op de netto kosten;
- Toename van de post goederen en diensten aan derden met € 0,28 mln door uitbreiding van de dienstverlening voor gemeenten;
- Toename van de bijdrage van derden met € 0,18 mln als gevolg van SDE-subsidie gerelateerd aan de realisatie van zonnepaneelinstallaties op de vrije terreinen en op daken van bedrijfsgebouwen;

- Een verhoging met € 0,11 mln als gevolg van hogere geactiveerde personeelslasten door verhoogde inzet van eigen projectleiders bij de realisatie van investeringsprojecten.

6.2 UITGANGSPUNTEN EN NORMEN

Voor het begrotingsjaar 2021 wordt gerekend met een inflatiepercentage van 2% over de directe kosten en een stijging van de loonkosten met eveneens 2%. Daarnaast wordt voor de loonkosten nog beperkt rekening gehouden met het effect van periodieke verhogingen. Het rentepercentage langlopende leningen wordt voor het jaar 2021 gesteld op 1,5% en voor kortlopende leningen wordt dit gesteld op 0,0%.
Voor een uitgebreidere toelichting op de rekenuitgangspunten zie bijlage 2.

6.3 INCIDENTELE BATEN EN LASTEN

Niet van toepassing.

6.4 KOSTENTOEREKENING

De netto kosten van het Waterschapsbedrijf worden volledig toegerekend aan de taak zuiveringsbeheer.

Hieruit resulteert de volgende opstelling gerelateerd aan de BBP-structuur en de betreffende kostendrager:

Kostentoerekening	Zuivering beheer
Planvorming	
Eigen plannen	100%
Bouwen exploitatie zuiveringstechnische werken	
Getransporteerd afvalwater	100%
Gezuiverd afvalwater	100%
Verwerkt slib	100%
Beheersing van lozingen	
Vergunningen en meldingen	100%
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	100%
Bestuur en externe communicatie	
Bestuur	100%
Externe communicatie	100%
Dekkingsmiddelen	
Onvoorzien	100%

6.5 ONTTREKKINGEN AAN 'OVERIGE BESTEMMINGSRESERVES' EN VOORZIENINGEN

Het WBL heeft geen 'overige bestemmingsreserves' en geen voorzieningen.

6.6

WATERSCHAPSBELASTINGEN

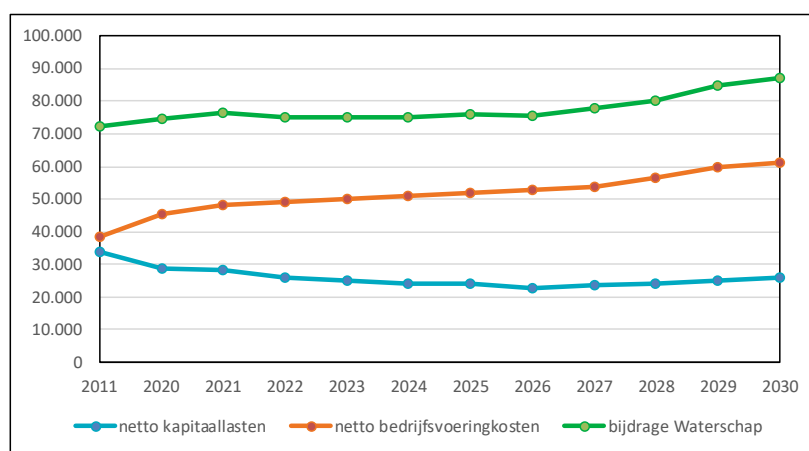
Het Waterschapsbedrijf is een uitvoeringsorganisatie en is als zodanig ondersteunend aan de activiteiten van het Waterschap Limburg. Dit all-in waterschap stelt de tarieven voor de waterschapsbelastingen vast.

De opbrengsten van het Waterschapsbedrijf bestaan naast de eigen baten uit de verplichte bijdrage van het Waterschap Limburg. Overeenkomstig het voorstel aan het Dagelijks Bestuur van het WBL wordt met het vaststellen van de Begroting 2021 de bijdrage door het waterschap verhoogd van € 74,56 mln in 2020 met € 1,97 mln naar € 76,53 mln.

Om inzicht te bieden in de mate van fluctuatie van de netto kosten van het WBL resp. de bijdrage van het waterschap over een langere periode dan de onderhavige meerjarenraming, is de ontwikkeling van de netto kosten en dus ook die van de waterschapsbijdrage berekend over een periode van 10 jaar. De geschetste ontwikkeling is zowel in onderstaande tabel als ook grafisch weergegeven.

bedragen x € 1.000	Begroot 2011	Begroot 2020	Begroot 2021	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027	Begroot 2028	Begroot 2029	Begroot 2030
netto kapitaallasten	33.844	28.922	28.346	26.091	25.007	24.306	24.259	22.870	23.693	23.994	25.040	26.129
netto bedrijfsvoeringkosten	38.666	45.637	48.185	49.090	50.189	50.838	51.934	52.855	53.928	56.318	59.932	61.096
bijdrage Waterschap	72.510	74.569	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194	75.725	77.621	80.312	84.972	87.225

6.7

RESERVEPOSITIE: HET WEERSTANDVERMOGEN

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de middelen en mogelijkheden waarover de organisatie beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten en risico's van materiële betekenis te dekken. Het WBL houdt geen bedrijfsreserve aan (besluit AB); een saldo op rekeningbasis wordt afgedragen aan resp. aangevuld door het waterschap. Overeenkomstig besluit Algemeen Bestuur is voor de gehele planperiode uitgegaan van op jaarbasis sluitende begrotingen voor het WBL, waarbij het beheer van reserves – behalve de algemene reserve en de reserve voor innovatie/ duurzaamheid – ligt bij de moederorganisatie. Het reservebeheer door de moederorganisatie zal er op gericht zijn om het fluctueren van de bijdrage aan het WBL tijdens de planperiode op te kunnen vangen.

De noodzaak tot het aanhouden van weerstandsvermogen door het WBL, wordt door dit uitgangspunt gereduceerd tot het aanhouden van een algemene reserve ter dekking van niet begrote kosten en risico's van materiële omvang.

Het verloop van de reserves WBL is als volgt (onder voorbehoud van besluit om in 2020 wel/niet een onttrekking aan de algemene reserve te doen):

bedragen x 1.000 euro	Jaar 2011	Jaar 2012	Jaar 2013	Jaar 2014	Jaar 2015	Jaar 2016	Jaar 2017	Jaar 2018	Jaar 2019
Algemene Reserve - Weerstandsvermogen Reserve voor innovatie / duurzaamheid	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	2.700	1.525 0	1.525 0

6.8 FINANCIERING

6.8.1 Treasury-paragraaf (financieringsparagraaf)

Het Financieringsstatuut van het WBL is gebaseerd op het landelijke model. Voor de financiële bedrijfsvoering van het Waterschapsbedrijf zijn de bepalingen van het BBVW (Bepalingen Beleidsvoorbereiding en Verantwoording Waterschappen) van toepassing, waarbij een accent wordt gelegd op het naleven en toetsen van rechtmatigheid. Daartoe is het statuut afgestemd op het delegatiebesluit van het Algemeen Bestuur en op de daarvan afgeleide mandaatbesluiten. Tevens geeft het statuut een nadere invulling aan de uitoefening van de financieringsfunctie (opgedragen aan het Dagelijks Bestuur bij "Verordening beleids- en verantwoordingsfunctie Waterschapsbedrijf Limburg"). Verplicht dient in de begroting en de jaarrekening - in de treasuryparagraaf - verslag te worden gedaan van de uitvoering van het treasurybeleid, bedoeld voor het sturen en beheersen van, verantwoorden over en toezicht houden op de treasury.

De treasury-onderwerpen in deze begroting zijn de volgende:

- A. Ontwikkelingen met invloed op de treasuryfunctie en het treasurybeleid
 - A.1 Ontwikkelingen binnen en buiten het waterschap
 - A.2 Relatie met de meerjarenraming
 - A.3 Rentevisie / rentegevoeligheid
- B. Treasurybeheer
 - B.1 Het risicobeheer
 - B.2 Bepaling van de financieringsbehoefte 2021
 - B.3 Kas- en liquiditeitenbeheer

A. Ontwikkelingen met invloed op de treasuryfunctie en het treasurybeleid

A.1 Ontwikkelingen binnen en buiten het waterschap

Het Waterschapsbedrijf verkrijgt de benodigde financiële middelen door ontvangst van maandelijkse bijdragen afkomstig van het Waterschap Limburg op basis van de voor het WBL vastgestelde begroting. Het waterschap haalt haar financiering uit de opgelegde belastingaanslagen.

Het WBL is een zelfstandige organisatie die het eenmaal toegewezen budget zelfstandig besteedt en wanneer nodig zelfstandig geldleningen afsluit.

De Meerjarenraming is mede gebaseerd op de uitgangspunten van het Centraal Economisch Plan (CEP) voor 2020 en 2021 d.d. 03-03-2020. Het betreffend persbericht meldt onder andere dat de economische impact van het coronavirus op dit moment moeilijk te voorspellen is. Uitgaand van een beperkt effect van de verspreiding van het coronavirus groeit de Nederlandse economie in 2020 en 2021 gestaag door, met 1,4% in 2020 en 1,6% in 2021. Dat is een gematigde groei, maar gegeven de uitzonderlijk lage groei van de wereldhandel en de magere groei in de ons omringende landen is het relatief goed. De werkloosheid ligt op een historisch laag niveau en blijft voorlopig laag. De krappe arbeidsmarkt veroorzaakt een hogere loonstijging.

Gecombineerd met lastenverlichting leidt dit tot een toename van de koopkracht van 2,1% in 2020 en 1,3% in 2021. Het begrotingsoverschot daalt naar 0,1%.

De ontwikkeling van de corona pandemie is dusdanig snel gegaan dat de geschetste prognose van het CEP is achterhaald. Het Centraal Planbureau heeft d.d. 26-03-2020 een aantal scenario's geschetst van de economische impact van het corona virus in 2020 en 2021. In alle scenario's resulteert een recessie, het bruto binnenlands product krimpt in 2020 met 1,2% tot 7,7%. In het lichtste scenario veert de economie al in het derde kwartaal van 2020 weer op, in het zwaarste scenario ontstaan er ook problemen in de financiële sector en verslechtert het buitenlandbeeld verder. In dat scenario zal er ook in 2021 een krimp van het bbp van 2,7% optreden. In drie van de vier scenario's is de neergang dieper dan in de crisis van 2008/2009. Hoe groot de financiële impact voor WBL zal zijn is nu onmogelijk te bepalen.

Er zijn naast het coronavirus ook andere risico's bij de raming. De handelspolitiek van de Verenigde Staten blijft onvoorspelbaar. Verder is een onordelijke Brexit afgewend, maar is er nieuwe onzekerheid of de handelsrelatie tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk tijdig vorm krijgt. In eigen land blijft de invloed van de stikstof- en pfas-problematiek onzeker.

A.2 Relatie met de meerjarenraming

Het uitgewerkte begrotingsjaar 2021 vormt de eerste jaarschijf van de meerjarenbegroting. In hoofdstuk 4 is uitgebreid aandacht besteed aan de door het WBL te volgen strategie. De financiële consequenties daarvan zijn in Begroting 2021 en MJR 2021-2025 opgenomen.

Voor 2021 en volgende jaren zijn in overleg met Waterschap Limburg uitgangspunten opgenomen omtrent de ontwikkeling van inflatie, loonkostenstijging en rentestanden.

Bij de evaluatie van het financieel beleid in 2017 is besloten om:

- enerzijds met ingang van 2018 minder personele kosten en rentekosten te activeren;
- anderzijds toe te staan dat het jaarlijks investeringsvolume vanaf het jaar 2019 wordt gecorrigeerd voor inflatie.

Het normatieve gemiddelde uitgavenniveau voor projecten bedraagt gemiddeld € 25,2 mln voor de periode 2020 t/m 2030.

Indien nodig zullen nieuwe geldleningen worden aangetrokken. In 2019 zijn twee vaste geldleningen aangetrokken:

- een lening ad € 14,5 mln. met een looptijd van 15 jaar, lineair, is specifiek bedoeld voor duurzame investering van het project zonnepark/zonnepanelen;
- eind 2019 een lening ad € 24,0 mln. met een looptijd van 20 jaar, eveneens lineair af te lossen.

Daarnaast zijn eind 2019 zes langlopende geldleningen met een totaalbedrag van € 115 mln. met uitgestelde stortingsdatum (2020-2025) afgesloten. De daarbij vastgeklikte rentepercentages zijn beduidend lager dan de rekenrentes waarmee in de vorige Meerjarenraming was gerekend.

In periodes binnen een boekjaar kunnen afhankelijk van de liquiditeitsontwikkeling en de rentestanden, voor korte periodes kasgeldleningen worden aangetrokken.

De reserves

Het WBL beschikt over een algemene reserve. Deze algemene reserve komt overeen met het bedrag van de geïnventariseerde risico's bij een veronderstelde kans van optreden van 10% voor middelgrote risico's.

De geïnventariseerde risico's worden minimaal tweejaarlijks geëvalueerd en dientengevolge ook de benodigde hoogte van de algemene reserve.

De maximaal toegestane hoogte van deze reserve bedraagt € 2,0 mln. Als gevolg van een beroep op deze reserve in 2018, als het gevolg van langdurige storings in de bedrijfsvoering van de slibdrooginstallatie te Susteren, bedraagt de reserve per ultimo 2019 circa € 1,5 mln.

In 2018 heeft het Algemeen Bestuur ingestemd met het vormen van een reserve innovatie-duurzaamheid welke is bedoeld voor het dekken van individuele uitgaven van waterketenprojecten, energie- en grondstoffenprojecten, met een maximum van € 450.000. Deze reserve kan worden gevoed met een positief jaarrekeningresultaat, hetgeen nog niet heeft plaatsgevonden.

Algemeen Bestuur is voor de gehele planperiode uitgegaan van op jaarbasis sluitende begrotingen voor het WBL, waarbij het beheer van reserves – behalve de algemene reserve en de reserve voor innovatie-duurzaamheid – ligt bij de moederorganisatie

De moederorganisatie (Waterschap Limburg) beheert een egaliseringsreserve met als doel om fluctuaties bij het WBL in de exploitatiesaldi over de jaren heen op te kunnen vangen. Ten aanzien van het WBL geldt dat voor alle jaren van de planperiode wordt uitgegaan van een sluitende begroting met reservevorming bij het waterschap. Optredende exploitatietekorten zullen worden aangevuld door Waterschap Limburg en exploitatieoverschotten zullen worden afgedragen aan Waterschap Limburg.

A.3 Rentevisie / rentegevoeligheid

Met als uitgangspunten de beperking van de rentekosten op korte en lange termijn en het minimaliseren van de renterisico's op lange termijn zijn eind 2019 een zestal geldleningen voor een totaalbedrag van € 115 mln met uitgestelde stortingsdatum afgesloten.

Het voordelige rente-effect van deze transacties is verwerkt in deze MJR.

Gevolg van de afspraken over de liquiditeitsstromen tussen het WBL en Waterschap Limburg is dat het renterisico van te late of te vroege heffingsontvangsten bij Waterschap Limburg ligt. Het WBL draagt het renterisico van een verschil tussen een gelijkmatige betaling van de bijdrage door het waterschap en een ongelijkmatig uitgavenpatroon gedurende het jaar. Vooralsnog wordt verondersteld dat dit rente-effect budgetneutraal zal blijven.

-/-

Voor een volledig overzicht van de voor 2021 en volgende jaren gehanteerde (rekenkundige) uitgangspunten verwijzen wij u naar bijlage 2.

B. Treasurybeheer

B.1 Het risicobeheer

Het financiële risicoprofiel van het Waterschapsbedrijf Limburg kan als laag worden gekwalificeerd. Onderkende risico's in dit verband zijn: renterisico's, kredietrisico's, liquiditeitsrisico's, koersrisico's en voor zover ter zake doende, valutarisico's.

- Het renterisico van een (te) hoge vlottende schuld wordt ingeperkt door het hanteren van de kasgeldlimiet (= de maximaal toegestane netto korte schuld). De hoogte van de kasgeldlimiet is wettelijk bepaald op 23% van het begrotingstotaal bij aanvang van het jaar. Conform mag het WBL in 2021 maximaal € 19,1 mln rood staan;
- Naast de kasgeldlimiet geeft de renterisiconorm inzicht in de feitelijke risico's op de vaste schuld. In de wet FIDO wordt de renterisiconorm geformuleerd als een percentage van de omzet: het totaal van verplichte aflossingen en renteherzieningen van de eerste 4 jaren mag niet meer bedragen dan 30% van het begrotingstotaal bij aanvang van het eerste jaar. Conform mag het WBL in 2021 tot maximaal € 24,9 mln uitgeven aan verplichte aflossingen en renteherzieningen. Het WBL beperkt het renterisico door regelmatig (= tenminste 1x / jaar) vaste geldleningen op te nemen met een lineair aflossingsregime.

bedragen x € 1 mln	2021	2022	2023	2024	2025
Begrotingstotaal MJR	83,0	81,8	82,0	82,1	83,3
Kasgeldlimiet = 23%	19,1	18,8	18,9	18,9	19,2
Renterisiconorm = 30%	24,9	24,5	24,6	24,6	25,0

B.2 Bepaling van de financieringsbehoefte 2021

Op basis van onderstaande aspecten wordt de financieringsbehoefte voor 2021 berekend op een bedrag van € 11,0 mln. (€ 19,4 + 16,2 – 24,6 mln.), te financieren met langlopende geldleningen:

- het investeringsvolume 2021: € 19,4 mln (zie paragraaf 5.2);
- de te betalen aflossingen op geldleningen in 2021: € 16,2 mln;
- de begrote afschrijvingen in 2021: € 24,6 mln;
- er wordt geen voorziening aangehouden.

Middels de in 2019 aangetrokken langlopende geldleningen met uitgestelde stortingsdatum is voor 2021 een lening afgesloten ter grootte van € 10,0 mln (stortingsdatum 01-12-2021).

B.3 Kas- en liquiditeitenbeheer

In het verleden werd zo veel mogelijk gestreefd naar een gemiddelde nulstand van het rekening-courantsaldo, waarbij fluctuaties rond dit nulpunt onvermijdelijk waren wegens het niet-synchroon lopen van de uitgaven en ontvangsten. Teneinde te kunnen profiteren van de goedkopere korte rentetarieven, is deze lijn bewust losgelaten. Voorwaarde daartoe blijft uiteraard dat wij binnen de marges van de kasgeldlimiet blijven.

Met andere woorden: per jaar is een negatief rekening-courantsaldo acceptabel, zelfs opportuun, mits dit de limiet van € 19,1 mln (voor het jaar 2021) niet te boven gaat.

Wanneer het negatieve saldo in rekening-courant (te) groot wordt, vindt telkens een afweging plaats wanneer en tot welk bedrag een vaste geldlening moet worden opgenomen resp. een kortlopende kasgeldlening moet worden aangetrokken.

Met de introductie van schatkistbankieren is het uitzetten van overtollige kasgelden in deposito niet meer aan de orde. Bij een rekening-courantsaldo > ca. 0,6 mln, dagelijks te beoordelen, is het WBL verplicht de overtollige middelen uit te zetten bij de schatkist.

Het vigerende financieringsstatuut bevat adequate procedurebeschrijvingen voor het aantrekken van geldleningen en/of kasgeldleningen.

6.8.2 Risicoparagraaf

Het Waterschapsbedrijf Limburg loopt bij de taakuitoefening bepaalde risico's waarvan onderstaand een aantal structurele risico's worden benoemd:

- financiële risico's t.a.v. de energieprijzen;
- afzetbeperkingen van zuiveringsslib;
- bedrijfsonzekerheid van de slibdroger;
- het niet verzekerd brandschaderisico van de installaties;
- milieuaansprakelijkheid.

Ter dekking van niet begrote kosten en risico's van materiële omvang worden in het kader van risicomangement minimaal tweejaarlijks risicoanalyses uitgevoerd en risico's opnieuw beoordeeld. Op basis van de laatste risico-inventarisatie (in 2018) is besloten om een algemene reserve aan te houden ad € 2,0 mln. Dit bedrag komt overeen met de geïnventariseerde risico's bij een veronderstelde kans van optreden van 10% voor de categorie middelgrote risico's.

Het voortbestaan van Waterschapsbedrijf Limburg komt door de wereldwijde COVID-19 pandemie niet in gevaar, omdat WBL is belast met de uitvoering van een overheidstaak met een maatschappelijk belang. Het WBL is belast met het zuiveren van afvalwater tot de voor het oppervlakte gestelde kwaliteitsnormen. Afvalwater dat door huishoudens en bedrijven via het rioolstelsel wordt geloosd.

Geconstateerd is dat het virus voorkomt in het geloosde afvalwater. Echter door de STOWA (stichting toegepast onderzoek bij waterbeheer) is kenbaar gemaakt dat virussen altijd in kleine hoeveelheden in het water zitten. Dat is in deze situatie niet meer of minder. Er is geen reden tot extra maatregelen. We moeten altijd veilig en voorzichtig werken. Omdat we de beschermingsmaatregelen volgen uit de arbocatalogus sector waterschappen, zijn de voorzorgsmaatregelen al alsof het virus erin zat.

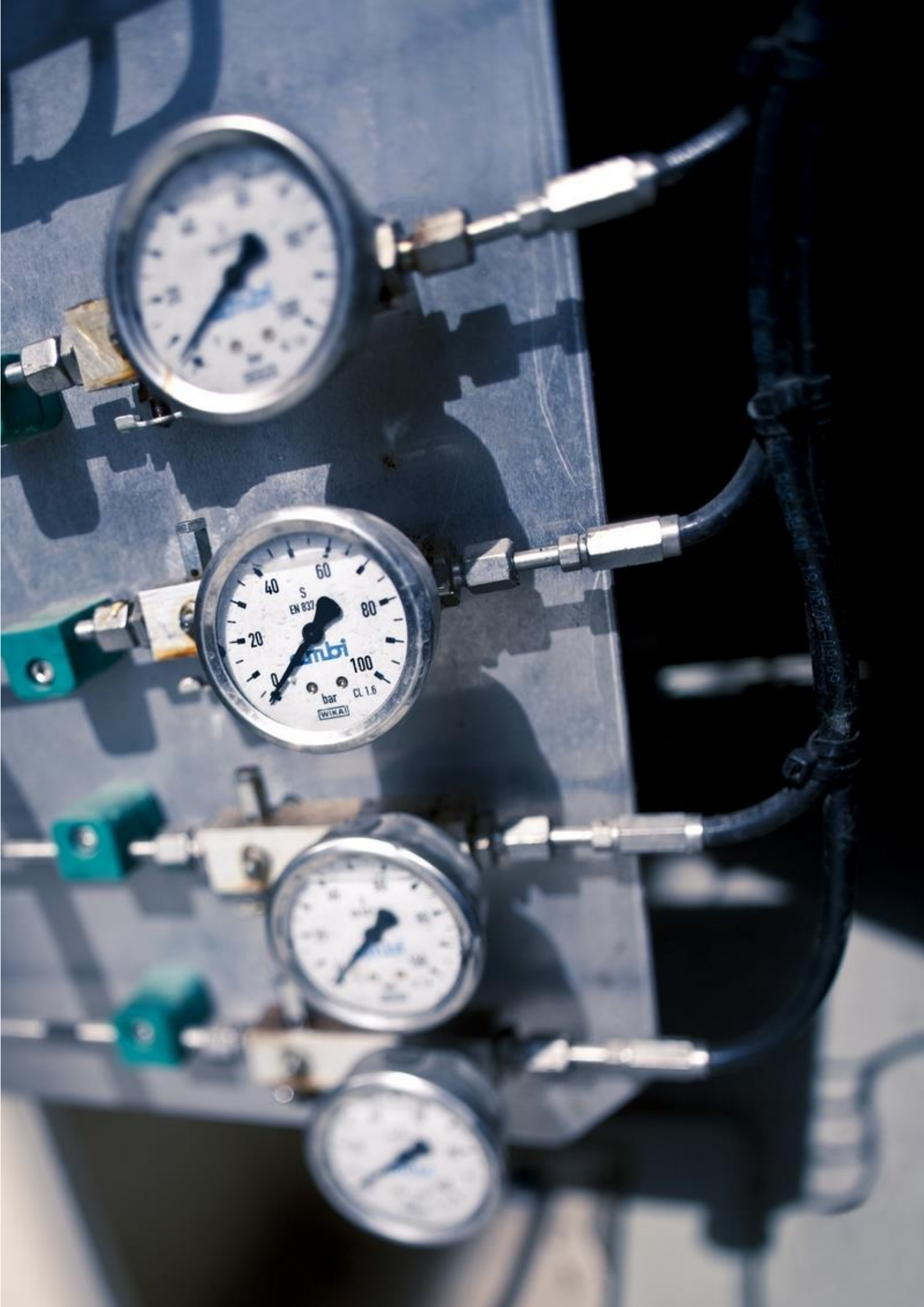
Het coronavirus leidt mogelijk tot beperking van de afzetmogelijkheden van zowel gedroogd slib als van het ontwaterd slib. Door het inzakken van de vraag naar cement vanuit de bouwsector kunnen minder gedroogde slibkorrels worden afgezet naar de cement producerende industrie. De productie van de droger wordt daardoor ingeperkt en leidt tot hoger volume aan af te zetten ontwaterd slib, namelijk het ontwaterd slib dat niet meer kan worden gedroogd. Gevolg is dat de noodzaak is toegenomen tot het realiseren van een eigen slibdepot om het tijdelijk wegvallen van de afzetmogelijkheid van ontwaterd slib te kunnen opvangen.

7 Exploitatie-uitgaven Meerjarenraming naar BBP-opzet

Onderstaand wordt een overzicht getoond van de ontwikkeling van de netto kosten naar beleidsvelden en beleidsproducten volgens de BBP-opzet (Beleids- en Beheer- Producten).

NETTO- KOSTEN Exploitatie-uitgaven		MJR 2020	MJR 2021	MJR 2022	MJR 2023	MJR 2024	MJR 2025
(Bedragen x 1.000 euro)							
1	Planvorming	693	688	700	715	730	731
11	Eigen plannen	693	688	700	715	730	731
2	Zuiveringstechnische werken	70.633	72.840	71.094	70.913	70.673	71.632
21	Getransporteerd afval water	13.615	13.269	13.650	13.692	13.481	13.755
22	Gezuiverd afval water	40.909	43.206	41.995	41.617	41.329	41.696
23	Verwerkt slib	16.109	16.365	15.449	15.604	15.863	16.181
4	Beheersing van lozingen	-52	-241	-216	-227	-243	-211
41	WVO-vergunningen en meldingen	0	0	0	0	0	0
42	Handhaving WVO	0	0	0	0	0	0
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	-52	-241	-216	-227	-243	-211
6	Bestuur en externe communicatie	2.981	2.931	3.283	3.467	3.649	3.700
61	Bestuur	2.388	2.350	2.695	2.871	3.049	3.096
62	Externe communicatie	593	581	588	596	600	604
81	Dekkingsmiddelen	304	313	319	328	335	342
8101	Onvoorzien	304	313	319	328	335	342
	TOTAAL Netto - kosten	74.559	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194
	Bijdrage van de Waterschap	74.559	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194
	Exploitatie-resultaat	0	0	0	0	0	0

8 De Begroting 2021 (naar kostendragers + naar kostensoorten)

8.1 DE BEGROTING 2021 NAAR KOSTENDRAGERS

Onderstaand wordt een overzicht getoond van de bruto kosten en van de netto kosten naar beleidsvelden en beleidsproducten. De netto kosten worden volledig toegerekend aan de kostendrager zuiveringsbeheer.

Begroting 2021 (Bedragen x 1.000 euro)		Bruto kosten	Baten WBL	Netto kosten	Aandeel Zuiveringsbeheer	Aandeel Watersysteem
1	Planvorming	688	0	688	688	
11	Eigen plannen	688		688	688	
2	Zuiveringstechnische werken	75.531	2.691	72.840	72.840	
21	Getransporteerd afvalwater	14.701	1.432	13.269	13.269	
22	Gezuiverd afvalwater	44.359	1.153	43.206	43.206	
23	Verwerkt slib	16.471	106	16.365	16.365	
4	Beheersing van lozingen	335	576	-241	-241	
41	WVO-vergunningen en meldingen			0	0	
43	Roleringsplannen en subsidies lozingen	335	576	-241	-241	
6	Bestuur en externe communicatie	2.941	10	2.931	2.931	
61	Bestuur	2.360	10	2.350	2.350	
62	Externe communicatie	581	0	581	581	
81	Dekkingsmiddelen	313	0	313	313	
8101	Onvoorzien	313		313	313	
8102	Mutatie algemene reserve			0	0	
	Doorbaten gecompenseerde kosten van ondersteuning beheerproducten	953	953	0	0	
	Geactiveerde lasten	2.284	2.284	0	0	
01	Geactiveerde lasten bouw projecten	2.284	2.284	0	0	
	Totaal	83.045	6.514	76.531	76.531	
	Bijdrage Waterschap			76.531		
	Exploitatie-saldo 2021			0		

Naast de uitsplitsing van de begroting naar het aandeel dat betrekking heeft op de Zuiveringsheffing resp. op de Watersysteemheffing (zie vorige pagina), is een vergelijking van de netto-kosten relevant.

Deze vergelijkende opstelling wordt onderstaand gepresenteerd.

Vergelijking van de NETTO - KOSTEN		Rekening	Begroting	Begroting
		2019	2020	2021
(Bedragen x 1.000 euro)				
1	Planvorming	538	693	688
11	Eigen plannen	538	693	688
2	Bouw / exploitatie zuiveringstechnische werken	70.924	70.633	72.840
21	Getransporteerd afval water	12.394	13.615	13.269
22	Gezuiverd afval water	37.975	40.909	43.206
23	Verwerkt slib	20.555	16.109	16.365
4	Beheersing van lozingen	189	-52	-241
41	WVO-vergunningen en meldingen			
43	Rioleringsplannen en subsidies lozingen	189	-52	-241
6	Bestuur en externe communicatie	874	2.981	2.931
61	Bestuur	388	2.388	2.350
62	Externe communicatie	486	593	581
81	Dekkingsmiddelen	0	304	313
8101	Onvoorzien	0	304	313
8102	Mutatie algemene reserve			
91	Laboratoriumwerk voor WRO/ WPM			
9115	Kostenaandeel voor LAB-werkzaamheden			
	Totaal Netto- kosten	72.525	74.559	76.531
	Bijdrage van de Waterschap	69.764	74.559	76.531
	Exploitatie-saldo	-2.761	0	0

8.2 DE BEGROTING 2021 + MJR NAAR KOSTEN- EN OPBRENGSTSOORTEN

8.2.1 De Begroting 2021 + MJR naar kostensoorten

Het presenteren van de Begroting naar Kosten- en Opbrengstsoorten, gebaseerd op de BBVW-richtlijnen, is een comptabele verplichting. Onderstaand wordt de begroting naar kostensoorten weergegeven (x € 1.000). Voor de begroting naar opbrengstsoorten, zie de opvolgende paragraaf.

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020 Primitief	mutatie	Begroot 2021	Meerjarenraming			
					2022	2023	2024	2025
43 Rente en afschrijvingen	25.891	29.102	-616	28.486	26.231	25.147	24.446	24.399
4101 Externe rentelasten	4.246	5.018	-1.173	3.846	3.603	3.402	3.216	3.060
4102 Interne rentelasten	11	50	-40	10	10	10	10	10
4103 Afschrijving	21.634	24.033	597	24.630	22.617	21.735	21.220	21.330
Totaal personeelslasten	17.715	19.002	818	19.820	20.199	20.812	21.370	22.404
4201 Salarissen	10.875	13.558	541	14.099	14.353	14.805	15.257	16.039
4202 Sociale lasten	3.007	3.423	246	3.669	3.745	3.864	3.981	4.191
4204 Overige personeelslasten	1.064	923	25	947	966	986	1.062	1.083
4205 Personeel van derden	2.572	986	28	1.014	1.042	1.062	973	993
4206 Voormalig personeel en bestuur	197	113	-22	91	93	95	97	99
43 Totaal goederen en diensten van derden	34.263	31.986	2.230	34.216	34.925	35.614	35.868	36.095
4301 Duurzame gebruiksgoederen	498	668	-92	576	695	702	611	624
4302 Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	4.305	3.997	229	4.226	4.092	4.174	4.258	4.344
4303 Energie	6.423	6.958	1.404	8.362	8.477	8.505	8.533	8.562
4304 Huren en rechten	131	147	4	151	154	158	162	158
4307 Verzekeringen	174	154	34	188	192	195	199	203
4308 Belastingen	1.023	982	20	1.002	1.022	1.042	1.063	1.084
4309 Onderhoud door derden	9.312	9.318	484	9.802	9.967	10.295	10.196	10.078
4310 Overige diensten door derden	12.397	9.762	148	9.910	10.327	10.542	10.845	11.041
44 Totaal bijdragen aan derden	515	146	63	210	135	99	101	103
4401 Bijdrage aan bedrijven	330	0	24	24	24	25	25	26
4402 Bijdragen aan overheden	150	146	3	149	73	75	76	78
45 Totaal toevoegingen aan voorzieningen	0	304	9	313	319	328	335	342
4501 Toevoegingen aan voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0
4502 Onvoorzien	0	304	9	313	319	328	335	342
Totaal Bruto Kosten	78.383	80.540	2.505	83.045	81.808	82.001	82.120	83.343
Totaal middelen	75.622	80.540	2.505	83.045	81.808	82.001	82.120	83.343
Exploitatie-saldo	-2.761	0	0	0	0	0	0	0

8.2.2 De Begroting 2021 + MJR naar opbrengstsoorten

Overeenkomstig de comptabele verplichting, worden onderstaand de baten volgens begroting naar opbrengstsoorten weergegeven (x € 1.000).

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroot 2020 Primitief	mutatie	Begroot 2021	Meerjarenraming			
					2022	2023	2024	2025
81 Financiële baten	24	50	-40	10	10	10	10	10
8101 Externe rentebaten	13	0	0	0	0	0	0	0
8102 Interne rentebaten	11	50	-40	10	10	10	10	10
8103 Dividenden en bonusuitkeringen	0	0	0	0	0	0	0	0
82 Personeelsbaten	39	0	0	0	0	0	0	0
8201 Baten ivm salarissen en sociale lasten	0	0	0	0	0	0	0	0
8202 Uitlening van personeel	22	0	0	0	0	0	0	0
8203 Uitlening van personeel aan Verdygo BV	17	0	0	0	0	0	0	0
83 Goederen en diensten aan derden	3.503	3.005	279	3.284	3.328	3.391	3.454	3.519
8301 Verkoop van grond	0	0	0	0	0	0	0	0
8302 Verkoop van duurzame goederen	0	0	0	0	0	0	0	0
8303 Verkoop van overige goederen	31	43	1	43	44	45	46	47
8304 Opbrengst uit grond en water	49	27	0	27	27	27	27	27
8305 Huuropbrengst uit overige eigendommen	834	862	40	902	939	958	977	997
8306 Diensten voor derden	2.589	2.073	238	2.311	2.317	2.360	2.404	2.448
84 Bijdragen van derden	554	754	183	937	948	959	971	982
8401 Bijdragen van overheden	554	754	183	937	948	959	971	982
8402 Bijdragen van overigen	0	0	0	0	0	0	0	0
86 Interne verrekeningen	1.738	2.172	112	2.284	2.342	2.445	2.541	2.639
8601 Onttrekkingen aan voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0
8602 Onttrekkingen aan reserves	0	0	0	0	0	0	0	0
8603 Geactiveerde lasten	1.738	2.172	112	2.284	2.342	2.445	2.541	2.639
			0	0	0	0	0	0
Totaal opbrengsten WBL	5.858	5.981	533	6.514	6.627	6.805	6.976	7.150
Bijdrage van de beide Waterschappen	69.764	74.559	1.972	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194
Totaal Middelen	75.622	80.540	2.505	83.045	81.808	82.001	82.120	83.343

8.3 BEGROTING 2021: DE BIJDRAGE VAN HET WATERSCHAP LIMBURG

De aan het Waterschapsbedrijf Limburg opgedragen taken worden gefinancierd door de deelnemer aan de gemeenschappelijke regeling (Waterschap Limburg). Vertrekpunt hiervoor vormt de vastgestelde begroting voor het WBL (kostendrager zuiveringsbeheer); zie hiervoor hoofdstuk 5, pagina 24.

Van de aldus bepaalde bijdrage wordt door het waterschap per maand een betaling verricht aan het WBL, ter grootte van de jaarbijdrage gedeeld door 12.

9 Bijlagen

MJR 2021-2025 en Begroting 2021

- 9.1 Opstelling naar sectoren van netto-kosten en formatie
- 9.2 Rekenuitgangspunten MJR 2021-2025 en Begroting 2021
- 9.3 Staat van immateriële, materiële, financiële vaste activa en onderhanden werk
- 9.4 Staat van vaste schulden
- 9.5 Staat van reserves en voorzieningen
- 9.6 Berekening van het rente-omslagpercentage
- 9.7 Staat van personeelslasten
- 9.8 Kostenverdeelstaat met toelichting
- 9.9 Meerjarenraming 2020-2024

Netto-kosten per Sector (alle bedragen inclusief inflatie)							
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Begroot 2020 Actueel	mutatie	Begroot 2021	Meerjarenraming			
				2022	2023	2024	2025
LASTEN							
Operatie en Onderhoud	34.963	2.759	37.722	38.156	38.900	39.088	40.195
Strategie	2.196	1.599	3.794	3.807	3.792	3.885	3.980
Bedrijfsondersteuning	11.498	267	11.765	12.013	12.413	12.801	12.827
Bestuur	1.952	-1.502	450	753	878	1.009	1.029
Directie Algemeen	365	11	376	386	395	405	415
Bovenformatief	160	-22	139	143	147	152	156
Post onvoorzien - bevoegdheid directie	304	9	313	319	328	335	342
Totaal Bedrijfsvoering	51.438	3.121	54.559	55.577	56.854	57.674	58.944
Totaal Kapitaallasten	29.102	-616	28.486	26.231	25.147	24.446	24.399
Totaal LASTEN	80.540	2.505	83.045	81.808	82.001	82.120	83.343
BATEN							
Operatie en Onderhoud	3.988	538	4.527	4.605	4.747	4.882	5.019
Strategie							
Bedrijfsondersteuning	1.813	35	1.848	1.882	1.918	1.954	1.990
Bestuur							
Directie Algemeen							
Bovenformatief							
Totaal Bedrijfsvoering	5.801	573	6.374	6.487	6.665	6.836	7.010
Totaal Kapitaallasten	180	-40	140	140	140	140	140
Totaal BATEN	5.981	533	6.514	6.627	6.805	6.976	7.150
NETTO KOSTEN							
Operatie en Onderhoud	30.975	2.220	33.195	33.551	34.153	34.206	35.176
Strategie	2.196	1.599	3.794	3.807	3.792	3.885	3.980
Bedrijfsondersteuning	9.685	232	9.917	10.131	10.495	10.847	10.837
Bestuur	1.952	-1.502	450	753	878	1.009	1.029
Directie Algemeen	365	11	376	386	395	405	415
Bovenformatief	160	-22	139	143	147	152	156
Post onvoorzien - bevoegdheid directie	304	9	313	319	328	335	342
Totaal Netto Bedrijfsvoering	45.637	2.548	48.185	49.090	50.189	50.838	51.934
Totaal Netto Kapitaallasten	28.922	-576	28.346	26.091	25.007	24.306	24.259
Totaal NETTO KOSTEN	74.559	1.972	76.531	75.180	75.196	75.144	76.194
FORMATIE							
Operatie en Onderhoud	126,0	2,4	128,4	128,4	128,4	128,4	128,4
Strategie	14,9		14,9	14,9	14,9	14,9	14,9
Bedrijfsondersteuning	63,8	1,0	64,8	64,8	64,8	64,8	64,8
Directie Algemeen	1,0		1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
Bovenformatief	2,0		2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Totaal Formatie	207,7	3,4	211,1	211,1	211,1	211,1	211,1

De algemene ontwikkelingen en uitgangspunten zijn in onderling overleg met Waterschap Limburg bepaald en kunnen worden gesplitst in intern en extern bepaalde factoren.

1. De algemene reserve

De algemene reserve is in 2018 als gevolg van een onttrekking gedaald van € 2,7 mln naar € 1,5 mln.

Voor het jaar 2021 wordt uitgegaan van een geprognosticeerd resultaat van € 0.

Dat geldt eveneens voor de volgende jaren in de planperiode.

2. De afschrijvingsmethodiek

Voor nieuwe investeringen worden de navolgende afschrijvingstermijnen gehanteerd.

Omschrijving	Afschrijvingstermijn
Civiel-bouwkundige werken	30 jaar
Electro-mechanische werken	15 jaar
Waterstaatkundige werken	30 jaar
Gebouwen (bedrijfsgebouwen en woonruimten)	30 jaar
Automatisering	5 jaar
Inventaris	10 jaar
Immateriële activa	≤ 5 jaar
Tractiemiddelen	< 10 jaar

Op grond, waarop installaties of gebouwen zijn gesitueerd, wordt niet afgeschreven.

3. Inflatie

De Meerjarenraming is mede gebaseerd op de uitgangspunten van het Centraal Economisch Plan (CEP) voor 2020 en 2021 d.d. 03-03-2020. Het betreffend persbericht meldt onder andere dat de economische impact van het coronavirus op dit moment moeilijk te voorspellen is. Uitgaand van een beperkt effect van de verspreiding van het coronavirus groeit de Nederlandse economie in 2020 en 2021 gestaag door, met 1,4% in 2020 en 1,6% in 2021. Dat is een gematigde groei, maar gegeven de uitzonderlijk lage groei van de wereldhandel en de magere groei in de ons omringende landen is het relatief goed. De werkloosheid ligt op een historisch laag niveau en blijft voorlopig laag. De krappe arbeidsmarkt veroorzaakt een hogere loonstijging.

Gecombineerd met lastenverlichting leidt dit tot een toename van de koopkracht van 2,1% in 2020 en 1,3% in 2021. Het begrotingsoverschot daalt naar 0,1%.

De ontwikkeling van de corona pandemie is dusdanig snel gegaan dat de geschetste prognose van het CEP is achterhaald. Het Centraal Planbureau heeft d.d. 26-03-2020 een aantal scenario's geschetst van de economische impact van het corona virus in 2020 en 2021. In alle scenario's resulteert een recessie, het bruto binnenlands product krimpt in 2020 met 1,2% tot 7,7%. In het lichtste scenario veert de economie al in het derde kwartaal van 2020 weer op, in het zwaarste scenario ontstaan er ook problemen in de financiële sector en verslechtert het buitenlandbeeld verder. In dat scenario zal er ook in 2021 een krimp van het bbp van 2,7% optreden. In drie van de vier scenario's is de neergang dieper dan in de crisis van 2008/2009. Hoe groot de financiële impact voor WBL zal zijn is nu onmogelijk te bepalen.

Er zijn naast het coronavirus ook andere risico's bij de raming. De handelspolitiek van de Verenigde Staten blijft onvoorspelbaar.

Verder is een onordelijke Brexit afgewend, maar is er nieuwe onzekerheid of de handelsrelatie tussen de Europese Unie en het Verenigd Koninkrijk tijdig vorm krijgt. In eigen land blijft de invloed van de stikstof- en pfas-problematiek onzeker.

4. Salariskosten

In 2019 is een nieuwe CAO voor waterschapsmedewerkers tot stand gekomen met een looptijd van 1-1-2020 tot en met 31-12-2020. Voor de nieuwe meerjarenraming houden we vast aan de bestendige gedragslijn. Naast de reguliere verhogingen (o.a. vanwege doorgroei in functieschalen), houden we in 2021 rekening met een indexering van de bruto loonkosten van 2,0%. Ook voor de navolgende jaren gaan we uit van een jaarlijkse stijging van 2,0%. Dit 'opslagpercentage' is niet alleen bedoeld voor de bekostiging van bruto loonstijgingen, maar ook voor secundaire arbeidsvoorwaarden (bijvoorbeeld groei Individueel Keuze Budget) die op basis van de CAO worden afgesproken. Hiermee wordt de bestaande lijn gecontinueerd.

5. Rekenrente

Rente langlopende leningen

Voor 2021 nemen we 1,50% als uitgangspunt voor nieuwe langlopende leningen. Om het meerjarig renterisico te beperken, gaan we voor 2022 uit van 1,75%, 2,00% voor 2023, 2,25% voor 2024, 2,50% voor 2025, 3,00% voor 2026 en vanaf 2027 gaan we uit van een percentage van 3,5%. Deze percentages zijn lager dan de vorige meerjarenraming in verband met de ontwikkelingen en verwachtingen op kapitaalmarkt. Bij de bepaling van de percentages is tevens gebruikt gemaakt van een benchmark bij de waterschappen.

Rente kortlopende leningen

Voor 2021 gaan wij uit van een rentepercentage voor kortlopende geldleningen (< 1 jaar) van 0,0% stijgend tot 0,6% in 2025. Op de langere termijn verwachten we dat dit percentage zal stijgen tot 0,8% in 2026 en 2027 en vanaf 2028 1,0% zal bedragen.

6. Onvoorzien

In de uitgangspunten met betrekking tot de begroting is opgenomen dat de hoogte van het budget voor onvoorzien ca. 0,4% bedraagt van het begrotingstotaal.

7. Het Meerjaren-Investerings-Plan

Het Masterplan voor de zuiveringstechnische werken van het Waterschapsbedrijf Limburg wordt jaarlijks geëvalueerd en daarna vertaald in een jaarlijks geactualiseerd meerjareninvesteringsprogramma (MIP).

Bij deze MJR is het investeringsvolume opnieuw beoordeeld voor de jaren 2020-2030. Daarbij is rekening gehouden met het normatief uitgavenniveau per jaar en met inflatiecorrectie.

Voor de periode 2020-2030 is in totaal een bedrag van € 277 mln aan effectieve investeringen meegenomen; dit is € 25,2 mln/jaar (zie ook § 5.2).

8. Samenvattend

Ten aanzien van de rekenkundige uitgangspunten worden de volgende aannames gehanteerd (deze zijn ambtelijk afgestemd met Waterschap Limburg).

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Inflatie (excl. energie)	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Salarissen + sociale lasten	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%
Rente lang	0,50%	1,50%	1,75%	2,00%	2,25%	2,5%	3,0%	3,5%	3,5%	3,5%	3,5%
Rente kort	0,0%	0,0%	0,1%	0,2%	0,3%	0,6%	0,8%	0,8%	1,0%	1,0%	1,0%

9.3

BIJLAGE 3: STAAT VAN IMMATERIËLE, MATERIËLE, FINANCIËLE VASTE ACTIVA EN ONDERHANDEN WERK

SVA nr.	omschrijving	Cumulatieven per 31-12-2020			Boek-waarde 31-12-2020	Nieuwbouw derden / Uitgaven	Nieuwbouw derden Subsidies	Geacti-veerde lasten	uitgaven OHW naar SVA 2021	subsid. OHW naar SVA 2021	Inhaal-afschrijving 2021	Afschrijving /aflossing 2021	Cumulatieven per 31-12-2021			Boek-waarde 31-12-2021
		Aanschaf-waarde	Subsidies	Afschrijving /aflossing									Aanschaf-waarde	Subsidies	Afschrijving /aflossing	
Financiële vaste activa		213.484		193.484	20.000								213.484		193.484	20.000
0301	Aandelen en deelnemingen	20.000			20.000								20.000			20.000
0303	Vaste leningen aan ambtenaren	35.363		35.363									35.363		35.363	
0304	Vaste leningen aan overheden	158.121		158.121									158.121		158.121	
Immateriële vaste activa		23.347.968	523.521	21.341.438	1.483.009							262.847	23.347.968	523.521	21.604.285	1.220.162
0101	Uitgaven afsluiten geldleningen	5.804.457		5.804.457									5.804.457		5.804.457	
0102	Uitgaven onderzoek/ontwikkeling	12.614.176	510.921	10.620.246	1.483.009							262.847	12.614.176	510.921	10.883.093	1.220.162
0103	Subsidies/ bijdragen aan derden															
0104	Afkoopsommen aan overheden	2.348.782		2.348.782									2.348.782		2.348.782	
0106	Overige immateriële activa	2.580.553	12.600	2.567.953									2.580.553	12.600	2.567.953	
Materiële vaste activa		893.098.974	55.240.712	648.632.091	189.226.171			64.275.643				24.367.360	957.374.617	55.240.712	672.999.451	229.134.454
0201	Gronden	8.872.645	816.376	-4.236	8.060.505								8.872.645	816.376	-4.236	8.060.505
0202	Vervoermiddelen en werktuigen	3.094.327	5.565	2.925.493	163.269							118.156	3.094.327	5.565	3.043.649	45.113
0203	Overige bedrijfsmiddelen	50.046.881		35.133.505	14.913.376							3.518.448	50.046.881		38.651.953	11.394.928
0204	Kantoren, centrale werkplaatsen	27.478.325	443.763	19.996.095	7.038.467							1.022.942	27.478.325	443.763	21.019.037	6.015.525
02071	ZTW: Transportsysteem	269.052.242	30.587.015	198.731.109	39.734.118			16.057.385				3.476.760	285.109.626	30.587.015	202.207.869	52.314.742
02072	ZTW: Zuiveringsinstallaties	443.133.865	20.614.314	314.409.345	108.110.206			43.689.587				13.575.495	486.823.451	20.614.314	327.984.840	138.224.297
02073	ZTW: Slibontwateringsinstallaties	46.383.577	1.149.040	37.609.218	7.625.319			3.081.550				2.258.271	49.465.127	1.149.040	39.867.489	8.448.598
02074	ZTW: Drogers	45.037.113	1.624.639	39.831.562	3.580.912			1.447.121				397.288	46.484.234	1.624.639	40.228.850	4.630.745
0210	Overige materiële vaste activa															
Immateriële vaste activa (OHW)																
A	Onderzoek/ontwikkeling															
B	Subsidies / bijdragen aan derden															
Materiële vaste activa (OHW)		64.099.027	186.636		63.912.391	17.286.058		2.153.897	-64.275.643				19.263.339	186.636		19.076.703
C	Gronden															
D	Vervoermiddelen en werktuigen															
E	Overige bedrijfsmiddelen															
F	Kantoren, centrale werkplaatsen	136.206			136.206								136.206			136.206
G	Zuiveringstechnische werken	63.962.821	186.636		63.776.185	17.286.058		2.153.897	-64.275.643				19.127.133	186.636		18.940.497
Totaal activa		980.759.453	55.950.869	670.167.013	254.641.571	17.286.058		2.153.897	0			24.630.207	1.000.199.408	55.950.869	694.797.220	249.451.319
Totaal SVA		916.660.426	55.764.233	670.167.013	190.729.180			64.275.643				24.630.207	980.936.069	55.764.233	694.797.220	230.374.616
Totaal OHW		64.099.027	186.636		63.912.391	17.286.058		2.153.897	-64.275.643				19.263.339	186.636		19.076.703

9.4 BIJLAGE 4: STAAT VAN VASTE SCHULDEN

nr.	Oorspronkelijk bedrag van de lening	Lening-nummer	Rente percentage	Loop-tijd in jaren	L= lineaire afl.	Verval-dag rente betaling		Dagen voor Afl.	Dagen na Afl.	dag. nog niet versche- nen	V of A	Restant bedrag van de lening per 31-12-2020	Bedrag van de in de loop van het dienstjaar opgenomen geldleningen	Nog niet versche- nen rente per 31-12-2020	Betaalde rente of rentebe- standdeel annuïteit	Ten laste van het boekjaar komende rente	Nog niet versche- nen rente per 31-12-2021	Aflossing		Restant bedrag van de lening per 31-12-2021
																		Valuta	Regulier	
16/01	70.432.637,50	1-29151	2,660	20	L	1-jul	7	180	180	180	A	56.346.110		749.403	1.498.807	1.451.969	702.566	13/12	3.521.632	52.824.478
05/01	15.000.000,00	1-23897	3,510	20	L	20-jul	7	199	161	161	A	3.750.000		58.866	131.625	119.852	47.093	20/7	750.000	3.000.000
06/01	15.000.000,00	ASN	4,070	20	L	1-nov	10	300	60	60	A	4.500.000		30.525	183.150	178.063	25.438	1-nov	750.000	3.750.000
09/1	15.000.000,00	1-26369	3,810	20	L	4-nov	11	303	57	57	A	6.750.000		40.719	257.175	252.651	36.195	4-nov	750.000	6.000.000
10/15	26.000.000,00	1-26969	3,040	10	L	6-dec	12	335	25	25	A							6-dec		
11/1	18.000.000,00	1-27469	3,080	20	L	1-dec	12	330	30	30	A	9.900.000		25.410	304.920	302.610	23.100	1-dec	900.000	9.000.000
12/1	23.000.000,00	1-27795	2,770	20	L	3-dec	12	332	28	28	A	13.800.000		29.731	382.260	379.782	27.254	3-dec	1.150.000	12.650.000
13/1	10.000.000,00	1-28205	2,875	20	L	16-dec	12	345	15	15	A	6.500.000		7.786	186.875	186.276	7.188	16-dec	500.000	6.000.000
15/1	20.000.000,00	1-28965	1,382	20	L	16-dec	12	345	15	15	A	15.000.000		8.638	207.300	206.724	8.062	16-dec	1.000.000	14.000.000
16/1	15.000.000,00	1-29287	1,010	20	L	1-dec	12	330	30	30	A	12.000.000		10.100	121.200	120.569	9.469	1-dec	750.000	11.250.000
17/1	15.000.000,00	1-29633	1,080	20	L	15-dec	12	344	16	16	A	12.750.000		6.120	137.700	137.340	5.760	15-dec	750.000	12.000.000
18/1	15.000.000,00	1-29935	1,150	20	L	17-dec	12	346	14	14	A	13.500.000		6.038	155.250	154.915	5.702	17-dec	750.000	12.750.000
19/1	14.500.000,00	1-30249	0,195	15	L	10-jul	7	190	170	170	A	13.533.333		12.462	26.390	25.500	11.572	10-jul	966.667	12.566.667
19/2	24.000.000,00	1-30414	0,433	20	L	17-dec	12	346	14	14	A	22.800.000		3.839	98.724	98.522	3.637	17-dec	1.200.000	21.600.000
20/1	35.000.000,00	1-30383	0,440	20	L	1-dec	12	330	30	30	A	35.000.000		12.833	154.000	153.358	12.192	1-dec	1.750.000	33.250.000
20/2	15.000.000,00		0,500	20	L	1-jul	7	180	180	180	A	15.000.000		37.500	75.000	73.125	35.625	1-jul	750.000	14.250.000
21/1	10.000.000,00	1-30384	0,536	20	L	1-dec	12	330	30	30	A		10.000.000			4.467	4.467			10.000.000
TOTAAL	355.932.637,50											241.129.443	10.000.000	1.039.971	3.920.376	3.845.722	965.317		16.238.299	234.891.145

9.5 BIJLAGE 5: STAAT VAN RESERVES EN VOORZIENINGEN

Omschrijving (bedragen in €)	Stand begin van het jaar 2020	(+) Interne rente	(+) Overige	(+) Externe	(-) Interne	(-) Externe	Stand einde van het jaar 2020	Berekende rente die niet aan de reserve wordt toegevoegd		Stand begin van het jaar 2021	(+) Interne rente	(+) Overige	(+) Externe	(-) Interne	(-) Externe	Stand einde van het jaar 2021	Berekende rente die niet aan de reserve wordt toegevoegd	
								Bedrag	Rek.nr.								Bedrag	Rek.nr.
								A. Algemene reserve	1.525.135									
B. Innovatie duurzaamheid	0						0			0						0		
C. Bestemmingsreserves: Nog te bestemmen exploitatiesaldo	-2.761.317					-2.761.317	0			0						0		
Totaal eigen vermogen	-1.236.182	0	0	0	0	-2.761.317	1.525.135	10.000		1.525.135	0	0	0	0	0	1.525.135	10.000	
D. Voorzieningen:	0						0			0						0		
Totaal voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	
Totaal eigen vermogen / voorzieningen	-1.236.182	0		0	0	-2.761.317	1.525.135	10.000		1.525.135	0	0	0	0	0	1.525.135	10.000	

Berekening van het rente-omslagpercentage	2021
Bedragen x € 1.000	
Boekwaarde 1-1-2021 van de investeringen	
- Staat van activa	190.729
- Staat van onderhanden werken	63.912
Boekwaarde 31-12-2021 van de investeringen	
- Staat van activa	230.375
- Staat van onderhanden werken	19.077
Totaal	504.093
Gemiddelde boekwaarde	252.047
Totaal rentelasten	
-Externe rentelasten	3.846
-Interne rentelasten	10
-Afschrijving op boeterente	
-Diensten van het bankwezen	
-Geactiveerde bouwrente	-130
Toe te rekenen rentelasten	3.726
Rente-omslagpercentage	1,48%

9.7

BIJLAGE 7: STAAT VAN PERSONEELSLASTEN

Bestuursbegroting 2021		Sector Operatie en Onderhoud	Sector Strategie en Innovatie	Sector Bedrijfsonder- steuning	Directie	Bestuur	Boven- formatief	Totaal WBL
aantal formatieplaatsen		127,40	14,89	65,78	1,00		2,00	211,07
42	Personeelslasten	10.986.360	1.752.745	6.665.284	240.218	38.455	137.172	19.820.234
4201	Salaris huidig person./bestuur	7.939.001	1.323.227	4.578.723	148.884		108.845	14.098.680
420101	salarissen huidig personeel	6.032.714	1.039.929	3.546.645	117.796		98.818	10.835.902
420103	overwerkvergoeding	201.552	518	23.525				225.595
420106	diverse toelagen (maandbasis)	264.844	36.244	57.239			1.005	359.332
420107	toelage jubilea/bijz.omst.heid			59.459				59.459
420108	gratificaties personeel	40.654		10.981	1.497			53.132
420110	vergoeding woon- werkverkeer	176.999	34.375	146.178	5.127		77	362.756
420111	verplaatsingskosten			5.743				5.743
420115	IKB salarissen huidig personeel	1.222.238	212.161	728.953	24.464		8.945	2.196.761
420116	Mutatie IKB verlof							
4202	Sociale premies	1.634.099	286.948	966.820	31.768		26.650	2.946.285
420201	sociale premies huidig person.	1.634.099	286.948	966.820	31.768		26.650	2.946.285
420202	sociale premies huidig bestuur							
4203	Rechtstr uitker. huidig personeel/bestuur	424.589	61.327	230.856	4.124		1.677	722.573
420301	werkgeversaandeel ziektekosten	424.589	61.327	230.856	4.124		1.677	722.573
420302	uitkering bij overlijden							
4204	Overige personeelslasten	235.005	29.223	627.582	55.442			947.252
420401	kosten voorziening vacatures			54.209				54.209
420402	vorming, training en opleiding	89.601	10.589	45.356	712			146.258
420403	attenties bij ziekte, jubilea			94.797	1.219			96.016
420404	seminars symposia	30.172	7.283	21.848	3.641			62.944
420405	themamiddag			22.022				22.022
420406	Kosten PBB	96.047	11.351	48.619		763		156.780
420410	kosten ondernemingsraad					17.343		17.343
420411	bijdrage aan personeelsverenig					15.734		15.734
420412	kosten uitvoering kinderopvang							
420413	bijdrage aan PAUW					15.646		15.646
420420	vergoeding telefoonkosten	584						584
420421	vergoeding kosten EHBO/BZB	18.601		2.757				21.358
420422	exploitatiekosten kantine			212.180				212.180
420423	kosten geneeskundige dienst			45.947				45.947
420499	overige personeelslasten			79.847	384			80.231
4205	Personeel van derden	753.666	52.020	208.496				1.014.182
420501	uitzendkrachten	341.752						341.752
420502	uitz.kracht vervang.langd.ziek							
420504	Personeel andere Overheid	411.914	52.020	208.496				672.430
420510	onverdeeld indirect							
4206	Uitkeringen voorm. personeel en bestuurders			52.807		38.455		91.262
420601	uitkering, pensioen, wachtgeld			52.807		38.455		91.262
420602	div.toelagen voormalig person.							
420604	ov.sociale last voormal.bestuur							

9.8 BIJLAGE 8: KOSTENVERDEELSTAAT MET TOELICHTING

Begroting 2021	Bestuurs- begroting 2021	Bestuurs- begroting 2021	Bestuurs- begroting 2021	Verdeling kapitaal- lasten	TOTAAL begroting 2021	Verdeling indirecte kosten	Bestuurs- begroting 2021	Toerekening overhead	Bestuurs- begroting N E T T O	Bestuurs- begroting B R U T O	Bruto Kosten 2021	Overige Baten 2021	Netto Kosten 2021	Zuiverings- beheer	Watersys- teembeheer
	Kosten	Baten	excl. kap.lst				DIRECT		TOTAAL 2021					TOTAAL 2021	
1 Planvorming	22.081	0	22.081	0	22.081	413.499	435.580	252.724	688.304	688.304	688.304	0	688.304	688.304	0
11 Eigen plannen	22.081	0	22.081	0	22.081	413.499	435.580	252.724	688.304	688.304	688.304	0	688.304	688.304	0
2 Bouw en exploitatie zuiv.techn.werken	54.435.188	-2.691.094	51.744.094	0	51.744.094	10.534.659	62.278.753	10.560.912	72.839.665	75.530.759	75.530.759	-2.691.094	72.839.665	72.839.665	0
21 Getransporteerd afvalwater	8.478.341	-1.431.617	7.046.724	0	7.046.724	3.261.105	10.307.829	2.961.789	13.269.618	14.701.235	14.701.235	-1.431.617	13.269.618	13.269.618	0
22 Gezuiverd afvalwater	34.055.408	-1.153.151	32.902.257	0	32.902.257	4.976.290	37.878.547	5.327.302	43.205.849	44.359.000	44.359.000	-1.153.151	43.205.849	43.205.849	0
23 Verwerkt slib	11.901.439	-106.326	11.795.113	0	11.795.113	2.297.264	14.092.377	2.271.821	16.364.198	16.470.524	16.470.524	-106.326	16.364.198	16.364.198	0
4 Beheersing van lozingen	84.551	-576.236	-491.685	0	-491.685	95.937	-395.748	154.830	-240.918	335.318	335.318	-576.236	-240.918	-240.918	0
41 WVO-vergunningen en meldingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
42 Handhaving WVO	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
43 Rioteringsplannen en subsidies lozingen	84.551	-576.236	-491.685	0	-491.685	95.937	-395.748	154.830	-240.918	335.318	335.318	-576.236	-240.918	-240.918	0
6 Bestuur en externe communicatie	2.161.628	-10.000	2.151.628	0	2.151.628	437.392	2.589.020	341.792	2.930.812	2.940.812	2.940.812	-10.000	2.930.812	2.930.812	0
61 Bestuur	2.000.225	-10.000	1.990.225	0	1.990.225	220.600	2.210.825	139.419	2.350.244	2.360.244	2.360.244	-10.000	2.350.244	2.350.244	0
62 Externe communicatie	161.403	0	161.403	0	161.403	216.792	378.195	202.373	580.568	580.568	580.568	0	580.568	580.568	0
81 Dekkingsmiddelen	313.004	0	313.004	0	313.004	0	313.004	0	313.004	313.004	313.004	0	313.004	313.004	0
8101 onvoorzien	313.004	0	313.004	0	313.004	0	313.004	0	313.004	313.004	313.004	0	313.004	313.004	0
8103 bijdrage waterschappen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8104 kosten LAB - waterschappen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
0 Geactiveerde lasten	130.000	-2.283.897	-2.153.897	0	-2.153.897	2.153.897	0	0	0	2.283.897	2.283.897	-2.283.897	0	0	0
7101 Geactiveerde lasten bouwprojecten	130.000	-2.283.897	-2.153.897	0	-2.153.897	2.153.897	0	0	0	2.283.897	2.283.897	-2.283.897	0	0	0
Toe te rekenen kosten	24.945.650	0	24.945.650	0	24.945.650	-13.635.389	11.310.261	-11.310.261	0	0	0	0	0	0	0
Door baten gecompenseerde kosten van ondersteunende beheerproducten	952.936	-952.936	0	0	0	0	0	0	0	952.936	952.936	-952.936	0	0	0
Totaal Waterschapsbedrijf	83.045.038	-6.514.163	76.530.875	0	76.530.875	-5	76.530.870	-3	76.530.867	83.045.030	83.045.030	-6.514.163	76.530.867	76.530.867	0

Toelichting op de kostenverdeelstaat van de begroting 2021

• ALGEMEEN

De kostentoerekening gaat overeenkomstig de verslagleggingvoorschriften in op de principes die worden gehanteerd bij de toerekening van de (netto) kosten aan de kostendragers. Zie hiervoor hoofdstuk 7 en 8. Een kostendrager is in dit verband de reglementaire taak volgens de Waterschapswet.

Bij het Waterschapsbedrijf (WBL) worden in het kader van de aan haar opgedragen uitvoeringsactiviteiten, de volgende taken geraakt: zuiveringsbeheer en watersysteembeheer.

De kostenverdeelstaat geeft weer op welke wijze uitvoering is gegeven aan de gehanteerde principes.

Om de onderlinge vergelijkbaarheid van de kosten/ opbrengsten van de diverse waterschappen mogelijk te maken, onderscheiden de voorschriften landelijk uniforme beleidsvelden en beleidsproducten binnen elke reglementaire taak. Het WBL richt zich naar deze landelijke opzet.

De begroting en de jaarrekening worden conform het landelijk uniforme BBP-model opgesteld, waarbij naast beleidsvelden/ beleidsproducten ook uniforme beheerproducten worden onderscheiden.

Op organisatieniveau kan ten behoeve van de bewaking van begrotingsbudgetten een extra dimensie worden toegevoegd (werkplanproducten), om kosten/ baten te kunnen indelen naar de (kern)taken van een organisatieonderdeel. Werkplanproducten zijn in feite een onderverdeling van de beheerproducten, waarbij 1 werkplanproduct slechts 1 keer voorkomt op WBL-niveau en elk werkplanproduct een relatie heeft naar slechts één beleids- / beheerproduct (en dus ook slechts naar 1 beleidsveld).

• KOSTENVERDEELSTAAT VOOR DE KOSTEN EN DE BATEN

De kostenverdeelstaat is ingedeeld naar de relevante beleidsvelden en beleidsproducten. Deze staat start met twee kolommen van kostentotalen resp. batentotalen ontleend aan de eerste vastlegging (naar kostenplaatsen / werkplanproducten / kostensoorten) van kosten resp. baten waarbij de kapitaallasten als volgt zijn toegerekend:

- de afschrijvingskosten zijn toegerekend op basis van de uitsplitsing van de staat van activa naar investeringsobjecten;
- de rentekosten worden onderscheiden in bouwrente, rente onderhanden werken en overige rentekosten. De bouwrente wordt toegerekend aan het beleidsveld geactiveerde lasten. De rente op onderhanden werken wordt specifiek toegerekend aan deze investeringsprojecten. De overige rentekosten worden toegerekend op basis van de gemiddelde boekwaarde van de investeringsobjecten zoals deze zijn opgenomen in de staat van activa.

In de derde kolom is het saldo van kosten en baten gepresenteerd. In de opvolgende kolommen vinden achtereenvolgens de onderstaande toerekeningen plaats:

Verdeling van de indirecte kosten:

De "indirecte kosten" houden verband met de kosten gemaakt voor de inzet van personele capaciteit. Deze kosten kunnen niet rechtstreeks aan één bepaald product worden toegerekend omdat de kostentoedeling afhankelijk is van de tijdsbesteding door het personeel.

De volgende verdelingen worden toegepast:

- van de Directie worden deze kosten toegerekend aan het Wpp 'Algemeen Management'.
- van de managers worden deze kosten òf toegerekend aan de directe producten van de betreffende manager naar rato van de voor deze producten geplande uren òf doorbelast aan de andere tot de unit behorende kostenplaatsen;
- van de overige kostenplaatsen worden deze kosten toegerekend aan de directe producten van de betreffende kostenplaats naar rato van de voor deze producten geplande uren.

Verdeling van de overhead-kosten (= het totaal van de ondersteunende beheerproducten)

De toe te rekenen overhead-kosten bestaan uit het saldo van de kosten en baten zoals die op dit moment van de kostenverdeelstaat zijn verzameld op de ondersteunende beheerproducten. De ondersteunende beheerproducten en de gehanteerde verdeelsleutel, zijn onderstaand weergegeven.

Ondersteunend beheerproduct	Verdeelsleutel
Centrale huisvestingskosten	Aantal toegewezen bruto m ²
Automatiseringskosten / informatiebeleid	De kosten worden verdeeld over de betreffende units naar rato van het aantal werkplekken
Wagenpark	De kosten van het wagenpark worden naar rato van het aantal in gebruik zijnde dienstauto's verdeeld naar de teams.
Centraal management	Evenredig aan de betreffende units
Geografische informatie (BRO)	Beheer van het tekeningenbestand en uitvoeren van tekenwerk: de kosten worden toegerekend aan de specifieke producten van de afnemende kostenplaatsen.
Bemonstering en analysering laboratorium	De kosten worden toegerekend naar rato van het aandeel in beheer rwzi respectievelijk slibontwatering.
Bedrijfs Interne MilieuZorg (BIMZ)	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van het gehele personeel (excl. uren ondersteunende beheerproducten).
Catering en interne faciliteiten	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van het kantoorpersoneel (excl. uren ondersteunende beheerproducten)
Organisatiebeleid / -beheer, personeelsbeleid / -beheer, interne voorlichting, algemeen bestuurlijke en juridische ondersteuning	Naar rato van de op primaire beheerproducten geplande uren van al het personeel (excl. uren ondersteunende beheerproducten)
Meerjarenraming/ begroting/ comptabiliteit, financiële ondersteuning en managementrapportages.	Naar rato van het aandeel van de primaire beheerproducten in de directe kosten (dus vóór toerekening van de indirecte kosten maar incl. de kapitaallasten).

WEL - TOTAAL								
alle bedragen inclusief inflatie								
Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Rekening 2018	Begroot 2019 Primitief	mutatie	Begroot 2020	Meerjarenraming			
					2021	2022	2023	2024
LASTEN								
Externe rentelasten	4.428	4.768	250	5.018	5.407	5.430	5.621	5.936
Interne rentelasten	39		50	50	50	50	50	50
Afschrijving	21.373	21.572	2.461	24.033	25.679	21.524	21.262	20.815
Totaal kapitaallasten	25.840	26.340	2.761	29.102	31.136	27.003	26.933	26.801
Salarissen	9.064	10.990	2.568	13.558	13.945	14.196	14.646	15.094
Sociale lasten	2.240	2.692	731	3.423	3.509	3.580	3.695	3.807
Overige personeelslasten	933	752	171	923	941	960	979	1.055
Personeel van derden	4.055	1.135	-149	986	1.014	1.042	1.062	973
Voormalig personeel en bestuur	154	162	-49	113	87	89	91	93
Pers.kosten toe-/ doorberekend			0	0	0	0		
Totaal personeelslasten	16.447	15.730	3.272	19.002	19.497	19.867	20.473	21.022
Duurzame gebruiksgoederen	360	448	220	668	582	647	709	618
Overige gebruiks- en verbruiksgoederen	3.884	3.665	332	3.997	3.877	3.948	4.028	4.109
Energie	6.110	7.201	-244	6.958	6.984	6.985	7.014	7.043
Huren en rechten	177	213	-67	147	151	154	158	162
Verzekeringen	158	147	7	154	157	160	164	167
Belastingen	865	959	23	982	1.002	1.022	1.042	1.063
Onderhoud door derden	9.352	9.218	100	9.318	9.861	9.968	10.296	10.196
Overige diensten door derden	11.427	10.060	-298	9.762	10.225	10.436	10.629	10.948
Material/ km toe-/ doorberekend							0	0
Totaal goederen en diensten van derden	32.334	31.911	75	31.986	32.839	33.321	34.039	34.305
Bijdrage aan bedrijven								
Bijdragen aan overheden	65	69	77	146	149	73	75	76
Bijdragen aan overigen								
Totaal bijdragen aan derden	65	69	77	146	149	73	75	76
Toevoegingen aan voorzieningen	-101	151	-151					
Onvoorzien		292	12	304	313	319	328	335
Totaal toevoegingen aan voorzieningen	-101	443	-139	304	313	319	328	335
TOTAAL LASTEN	74.585	74.493	6.047	80.540	83.935	80.583	81.848	82.540
BATEN								
Financiële baten	49	50		50	50	50	50	50
Personeelsbaten	53							
Goederen en diensten aan derden	3.121	2.577	429	3.005	3.141	3.182	3.242	3.302
Bijdrage van derden	67	572	182	754	768	782	796	810
Interne verrekeningen								
Geactiveerde personele lasten	1.706	1.309	734	2.042	2.154	2.212	2.315	2.411
Geactiveerde lasten: bouwrente	71	222	-92	130	130	130	130	130
Onttrekking aan voorziening	1.236							
TOTAAL BATEN	6.302	4.729	1.252	5.981	6.242	6.355	6.533	6.704
NETTO KOSTEN	68.283	69.764	4.794	74.559	77.693	74.228	75.315	75.836
netto kosten Bedrijfvoering	42.563	43.696	1.941	45.637	46.737	47.405	48.562	49.215
netto Kapitaallasten	25.721	26.068	2.853	28.922	30.956	26.823	26.753	26.621
Bijdrage WATERSCHAP	68.344	69.764	4.794	74.559	77.693	74.228	75.315	75.836
EXPLOITATIE-SALDO	61							
PERSONEEL								
Aantal formatieplaatsen (fte's)	166,8	166,8	40,9	207,7	207,7	207,7	207,7	207,7
waarvan structureel bezet per ultimo	147,5							

Maria Theresialaan 99
Postbus 1315
6040 KH ROERMOND

T +31 (0)88 842 00 00
E info@wbl.nl
I wbl.nl

